

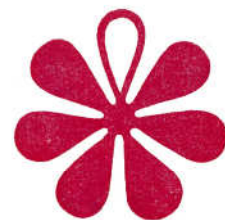
★ A ★ S ★ D ★

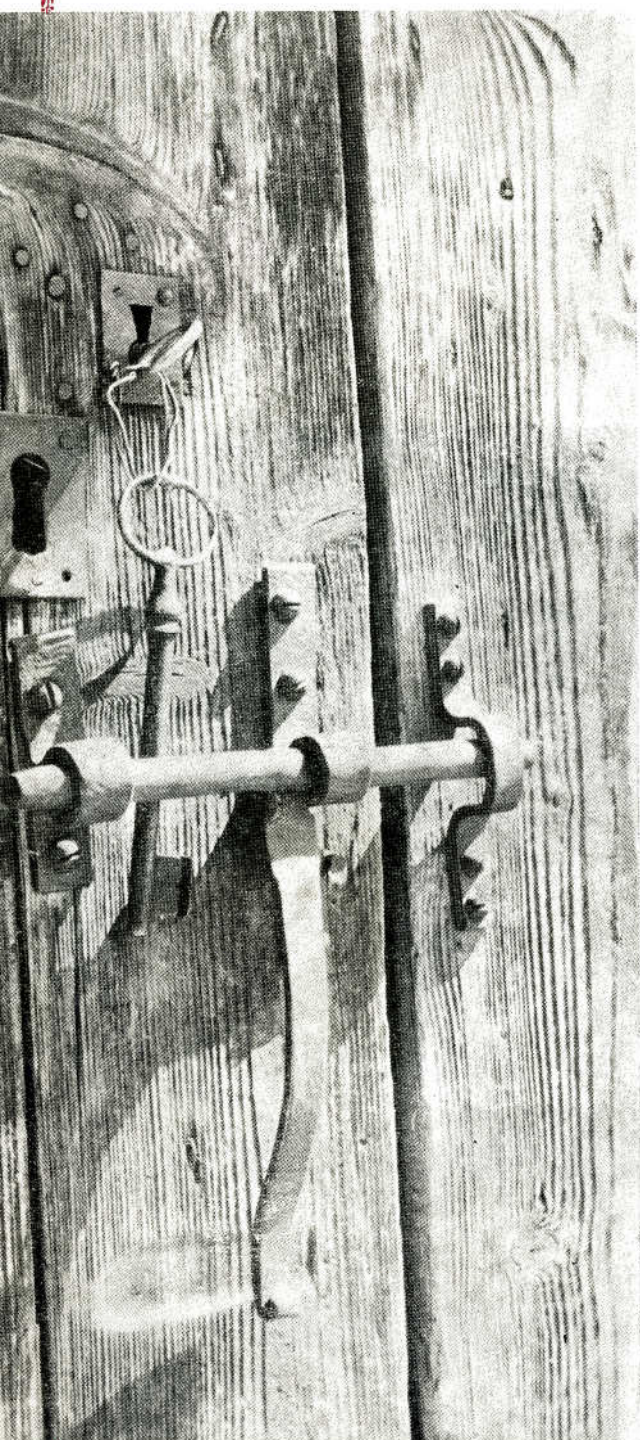
Z OBSAHU 4. ČÍSLA:

Náš přítel Ježíš Kristus
Kněz, bez něhož nemůžeme být
spaseni
Pomni na den sobotní
David Livingstone — pokračování
Poselství Masády
Výchovný vliv příkladu
Hledání ztraceného umění
Ovoce — andělský pokrm
Kyselá stránka cukru
Jsi chudokrevný?
Biblické hádanky
Biblické paradoxy

73

ZNAMENÍ DOBY

Otevři

*Bylo to dávno?
Anebo dnes?
Bylo to daleko?
Či u nás kdes?
Zeptej se svého svědomí.
Kdeže to pro Krista neměli místa?
Byli to lidé jako my.
To já a ty jsme zavřeli,
Když u dveří srdcí našich stál,
to já a ty jsme nechtěli,
aby vstoupil dál.*

*To my jsme,
kteří čekáme
vždy odjinud svou spásu
a pro Něj také nemáme
kousíček místa — času.
Však hle — On zase stojí u dveří
a volá, prosí: „Otevři!“
Nuž, otevři a přijmi jej,
otevři rychle, neváhej,
než odejde a půjde dál,
protože tys Ho nepřijal.*

J. Batelka

NÁŠ PŘÍTEL JEŽÍŠ KRISTUS

JÁN KABA

ZA SVĚHO KRÁTKÉHO PŮsobení na zemi přednesl Ježíš Kristus mnoho důležitých naučení a krásných příkladů, z nichž mnohé jsou zachyceny v bibli. Zvláště hluboká a významná slova nacházíme v jeho testamentu, který zaznamenal Jan ve svém evangeliu od 13. do 17. kapitoly. A snad nejkrásnější a nejdokladnější slova z tohoto oddílu jsou v kapitole 15, ve verších 13-15: „Nikdo nemá větší lásky, než je ta, aby někdo položil svůj život za své přátele. Vy jste moji přátelé, činíte-li, co vám přikazuji. Již vás nenazývám služebníky, poněvadž služebník neví, co jeho pán činí; vás jsem nazval přáteli, poněvadž jsem vám uvedl ve známost všechno, co jsem slyšel od svého Otce.“ (Žilk. překl.) Těmito slovy nás Ježíš Kristus ujišťuje, že nás zve do společenství jako své přátele.

Mít dobrého a spolehlivého přítele, který nám rozumí, má nás rád, v těžkostech umí poradit a když je třeba, je připraven položit i obětí života, to je pro nás velkou předností. Po takovém přátelství touží každý z nás. Jak je povzbudivé, že takového přítele máme. Vždyť Ježíš nás ujišťuje: „Vy jste moji přátelé.“

Když vezmeme v úvahu Ježíšovu svatost a dokonalost a na druhé straně naši slabost a hříšnost, jsme překvapeni, že nám Ježíš nabízí přátelství. A že to myslel opravdu, to plně dokázal. Opustil nebeskou slávu a sestoupil na zem, přijal lidskou podobu, vzal na sebe naše hříchy a dobrovolně zemřel na golgatském kříži. Jako náš Přítel přišel „hledat a spasit to, co bylo zahynulo“. Nestyděl se hledat ztracené v jejich největší bídě, bezradnosti a opuštěnosti.

Ježíš je přítel, který nikdy nezradí a přátelství s námi nezruší, pokud ho nepřerušíme my sami. On s námi dokonce zůstane i tehdy, když nás všichni opustí. Vždyť v něm je pramen čisté lásky a naděje. On nás učí šťastně a správně

žít, milovat přátele i nepřátele, opouštět a zapomínat na zlé. A kdyby naše cesta životem vedla sebevětším úskalím a trnům, kdyby nás naše břemena unavila, žár slunce pátil, kdyby nadešla tmavá noc, bouře a vítr, Ježíš je ten, který nám dá dostatek síly a trpělivosti. On nás nikdy neopustí.

To, co pro nás vykonal, výstižně popsal prorok Izaiáš: „On nemoci naše vzal, a bolesti naše vlastní on nesl, my však domnívali jsme se, že jest raněn, a ubit od Boha, i strápen. On pak raněn jest pro přestoupení naše, potřín pro nepravosti naše; káže pokoe našeho na něj vložena, a zsinalostí jeho lékařství nám způsobeno. Všichni jako ovce zbloudili jsme, jeden každý na cestu svou obrátili jsme se, a Hospodin uvalil na něj nepravosti všech nás. Pokutován jest i strápen, však neotevřel úst svých. Jako beránek k zabití veden byl, a jako ovce před těmi, kdož ji stříhou, oněměl, aniž otevřel úst svých.“ (Iz 53, 4-7) „Veliké jest milosrdenství Hospodinovo, když jsme do konce nevyhynuli. Nepřestávajíť zajisté slitování jeho, ale nová jsou každého jitra... (Pl Jer 3, 22. 23)

PODMÍNKY PŘÁTELSTVÍ S JEŽÍŠEM

Ve 13. kapitole evangelia Jana jsou ve verši 15. uvedeny podmínky našeho přátelství s ním: „... abyste, jakož jsem já učinil vám, i vy činili.“

Máme tedy činit všechno, co nám On přikazuje. To znamená, celým srdcem jej následovat a ochotně mu sloužit. Tedy řekl Ježíš svým učedníkům: „Chce-li kdo přijít za mnou, zapři se, vezmi na sebe svůj kříž a následuj mne!“ (Mat 16, 24 Žilk. překl.)

Jeho vůle je obsažena ve svatém Božím zákonu. Proto mohl tak otevřeně a jasně říci: „Ne každý, kdo mi říká: Pane! Pane! vejde do království nebeského, ale ten, kdo činí vůli mého nebeského Otce.“

(Mat 7, 21) Je mnoho těch, kteří ústy vyznávají Ježíše Krista. Když však mají svou víru dokázat životem, odcházejí jako onen bohatý mládenec. „... odešel, smuten jsa...“ (Mat 19, 22)

Konat Boží vůli, to znamená poslouchat, zanechat hřích a zlo, vítězit nad špatnými vlastnostmi, bojovat dobrý boj víry, z celého svého srdce milovat Boha a bližního jako sebe samého. „Zjevila se zajisté ta milost Boží spasitelná všechněm lidem, vyučující nás, abychom odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí střízlivě a pobožně živi byli na tomto světě.“ (Tit 2, 11. 12)

Když se někdo rozhodne přijmout nabídku Kristova přátelství, pak nespolehá jen na svůj rozum, ale vírou žije podle zásad Písma. Kdyby se mu stavěly do cesty i překážky, on bude usilovat, aby je s Boží pomocí překonal. Víra bude jeho hybnou silou na cestě k výšinám.

U každého člověka stojí Ježíš Kristus a klepe na dveře jeho srdce. Někdy klepe skrze těžkosti, zklamání, zkoušky nebo nemoc. „Aj, stojím u dveří a tluku. Jestliže by kdo uslyšel hlas můj a otevřel dveře, vejduť k němu a budu s ním večereti, a on se mnou.“ (Zjev 3, 20) My slyšíme často jeho volání, ale dveře srdce neotevíráme. Aby se mohl u nás ubytovat, musíme je však otevřít dokořán. On k nám totiž nikdy nepřijde násilně. Žádá ovšem celé srdce. Kdyby někdo odevzdal Kristu devadesát devět věcí a jednu ne, On by do jeho srdce nemohl vstoupit.

Nestačí Ježíše jen poznat, o něm zpívat a k němu se modlit; je třeba, abychom žili s ním a On v nás. „S Kristem ukřižován jsem. Živ jsem pak již ne já, ale živ jest ve mně Kristus. Že pak nyní živ jsem v těle, u víře v Syna Božího živ jsem, kterýž zamiloval mne a vydal sebe samého za mne.“ (Gal 2, 20)

Apoštol Pavel zpočátku neznal Krista. Dokonce se rozhodl jít do Damašku a tam chtěl pronásledovat a hubit křesťany. „A když byl na cestě, stalo se, že již přibližoval se k Damašku. Tedy pojednou rychle obkličilo jej světlo s nebe. A padna na zem, uslyšel hlas k sobě řkoucí: Sauli, Sauli, proč se mi protiviš? Kterýž řekl: I kdo jsi, Pane? A Pán řekl: Já jsem Ježíš, jemuž ty se protiviš. Tvrdíš jest tobě proti ostnům se zpěčovati. A on třesa se a boje se, řekl: Pane, co chceš, abych činil? A Pán k němu: Vstaň a jdi do města a bude tobě povědino, co bys ty měl činiti.“ (Sk 9, 3–6)

Saul se setkal s Kristem a toto setkání změnilo nejen celý jeho plán, ale i život. Ježíš se stal jeho přítelem a Pavel poznal, co je to být opravdovým a šťastným křesťanem.

VÝZNAM PŘÁTELSTVÍ

Lidem se zdá být často nepochopitelné, že jsme se stali přáteli Ježíše Krista. On zve do svého společenství všechny obtížené, unavené a hříšné. „Pojďtež ke mně všichni, kteříž pracujete a obtíženi jste, a já vám odpočinutí dám. Vezměte jho mé na se a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem, a naleznete odpočinutí dušem svým. Jho mé zajisté jestiž rozkošné a břímě mé lehké.“ (Mat 11, 28–30)

Snad v životě každého z nás přijdou chvíle, kdy nám nikdo z lidí nerozumí. Srdce se chvěje, oči bývají zarosené slzami a spánek mizí. Příčiny mohou být různé. Snad jsme hluboko klesli a padli do hříchu, z něhož nenacházíme východisko. Možná, že nás navštívila nějaká těžká nemoc nebo jsme se zklamali ve svých nejbližších. To všechno se může stát. V takovém rozpoložení mají mnozí jen dvě možnosti: buď si zoufat nebo se obrátit k někomu silnějšímu, kdo může potěšit a povzbudit. Zprávy Písma jednoznačně potvrzují, že takového přítele máme. Ježíš byl ochoten v každém případě zasáhnout a pomoci. Jen si vzpomeňte na zají-

mový příběh z knihy Daniele (3, 21–25). Tři mladí muži se pojednou octli v ohnivě peci. Ježíš jako dobrý přítel však nezapomněl na jejich věrnost. Sám král Nabuchodonozor musel potvrdit, že Boží syn šel za nimi do ohně, aby je zachránil. (Viz verš 25)

Musíme žasnout nad tím, jak dalekosáhlá moc je skryta v Kristu. Král, knížata, vévodové i hejtmán s úžasem hleděli na zachráněné muže, kterým oheň neškodil.

V Ježíši máme trvalý pokoj. „Pokoj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám; ne jako svět dává, já dávám vám. Nermuť se srdce vaše, ani strachuj.“ (Jan 14, 27) Ve Florencii je možno vidět pozoruhodný obraz. Z rozbouraného moře vyčnívá skála, a na ní sedí holubice. I když na skálu dorážejí mocné vlny, holubice sedí pokojně dál. Touto skálou věků je Kristus. V něm každá duše může najít jistotu, ochranu a pomoc, radost i odpuštění svých hříchů. Neodsoudil hříšnou ženu, ale řekl jí: „Jdi a nehřeš více!“ (Jan 8, 11) A stejně tak chce povzbudit i nás.

Náš Příklad vyslyší naše modlitby. „Zůstanete-li ve mně a slova má zůstanou-li ve vás, což byste koli chtěli, prostě a stanete se vám.“ (Jan 15, 7) Když se ve jménu Kristovu a podle jeho vůle modlíme, pak modlitby vyslyší a naši víru a důvěru v něj upevní.

Přátelství s Kristem má pro nás už na této zemi velkou cenu. On však jde dále a zaslíbujeme nám věčný život. „Nebo přišel Syn člověka, aby hledal a spasil, což bylo zahynulo.“ (Luk 19, 10) Každý z nás má rád život. Jen si všimněme, s jakou starostlivostí a obětavostí vychovává matka své dítě pro život. Žel, že na této zemi žijeme jen tak krátce. A přece je tolik lidí, kteří přehlížejí onu radostnou skutečnost, že v něm můžeme získat život věčný. Ježíš zemřel na kříži, vstal z mrtvých a vstoupil na nebesa, aby se pro nás stal Knížetem života.

UDRŽUJ PŘÁTELSTVÍ S KRISTEM

Chceme-li si udržet přátelství s někým, kdo je vzdálen, pak s ním udržujeme písemné spojení. Čteme jeho dopisy, píšeme mu, hovoříme s ním telefonicky — prostě myslíme na něj. Také náš Spasitel nám zanechal velmi obsáhlý, pro nás významný dopis. Je to bible. Čteme a studujeme ji. „Ptejte se na písma; nebo vy domníváte se v nich věčný život míti, a tať svědectví vydávají o mně.“ (Jan 5, 39) Ona bude našim průvodcem, rádcem a vychovatelem.

Pro udržení přátelství s Kristem, musíme s ním udržovat spojení v modlitbách. Bude-li naše touha po něm opravdová a budeme-li v upřímnosti prohlubovat naše přátelství s ním, pak nás nic od lásky Kristovy neodloučí. Tuto skutečnost potvrdil apoštol Pavel: „Jist jsem zajisté, že ani smrt, ani život, ani anděl, ani knížatstvo, ani mocnosti, ani nastávající věci, ani budoucí, ani vysokost, ani hlubokost, ani kterékoli jiné stvoření, nebude moci nás odloučiti od lásky Boží, kteráž jest v Kristu Ježíši, Pánu našem.“ (Řím 8, 38. 39)

Kdo pozná jednu Ježíše a okusí jeho nezměrnou lásku, nemůže jinak než vyznávat: Krásné jsou lesy, louky a jezera, krásný je měsíc, slunce a hvězdy, krásný je člověk, krásné je nebe, země i moře, ale nejkrásnější je Ježíš.

V Ježíši poznal svého přítele i Mistr Jan Hus, který za něj a jeho čest dal svůj život. Když byla hranice již připravena a nepřítelé chtěli umlčet jeho hlas, on dokazoval až do poslední chvíle, že přátelství s Ježíšem žádná zloba ani plamen nezmaří. Ten, jenž stál v blízkosti mučedníka a dával mu sílu ke zpěvu, nebyl nikdo jiný než jeho Příklad — Ježíš Kristus.

Navázal jsi již s Ježíšem opravdové přátelství?

KNĚZ, BEZ KTERÉHO NEMŮŽEME BÝT SPASENI

E. H. Moldřík

KDO BYL MELCHISEDECH?

„Tento Melchisedech totiž, král Sálemu, kněz Boha nejvyššího, jenž vyšel vstříc Abrahamovi vracejícímu se od porážky králů a požehnal mu... jest především (jak se překládá jeho jméno) „král spravedlnosti“, potom král Sálemu, to znamená „král pokoje“; byl bez otce, bez matky, bez rodokmenu jeho dny neměly začátku a jeho život neměl konce, ale podobně jako Syn Boží zůstává knězem trvale.“ (Žid 7, 1–3, — Žilka)

Tuto tajuplnou bytost obestírá mnoho různých názorů a dohadů. Bible se o něm zmiňuje jen třikrát. Jednou je to ve výše uvedeném místě, pak v 1 Mojžišově 14, 18–20 a v Žalmu 110, 4. Někteří jsou toho názoru, že Melchisedech byl sám Kristus, jiní, že to byla nějaká nadpřirozená bytost z nebeských světů, jiní se domnívají, že to musel být anděl, protože byl bez otce a bez matky, nebo dokonce sám Bůh, protože žije na věky!

Nechme stranou všechny lidské spekulace a mínění a podívejme se na celou záhadu ve světle zjevení Slova Božího, jež nám praví, že Melchisedech byl historickou postavou, současník Abrahamu, král a kněz v městě Sálemu, které později bylo nazváno Jeri — Salem, z něhož pochází nynější jméno Jeruzalém. Za izraelské okupace byli pány města Jebuzejští, podle nichž se jmenovalo Jebus. (Soud 19, 10) Později David dobyl hrad Sion na pahorku v sousedním Ofelu, rozšířil jej a přeložil sem své sídlo; proto se také jmenovalo město Davidovo.

Dr. A. A. Sayce, slavný archeolog Britského muzea, nám pomohl rozluštit celou „záhadu“ Melchisedecha. Tento učenec studoval různé prameny historie Chetitů a

dospěl k určitým faktům, jež vrhají nové světlo na pozadí příběhu tohoto krále. Jeho město Sáleem bylo střediskem starodávného monoteistického náboženství. Nesmíme totiž zapomenout, že počínaje od Adama měl Bůh v každé době následovníky. Ti bývali většinou v menšině. Přesto však udržovali ve světě známost jeho jména. Uctívání jednoho Boha se soustřeďovalo v době vlády Melchisedeche v městě Sáleem, které sice nebylo velké, ale mělo značný vliv na okolní svět. Dr. Sayce zjistil, že na počátku bylo obydleno pouze knězi a jejich rodinami. Měli zvláštní způsob vlády, který dnes je těžko vysvětlit nebo k něčemu přirovnat. Snad nejlépe bychom ji mohli nazvat „vládou despotické demokracie“.

Sáleem bylo řízeno králem, který měl absolutní správní moc, a jenž byl současně i knězem monoteistického náboženství. Tito králové — knězi udržovali při životě uctívání pravého, jediného Boha a zvěstovali jeho jméno okolním národům.

A nyní je zde něco, co bylo jedinečné v historii toho města. Když zemřel král Sáleem, uplatnila se demokracie — vláda lidu. Všichni dospělí mužové a ženy se sešli, aby zvolili nového krále. V této volbě byly přesně dodržovány dvě podmínky. Kandidát musel být především známý svou hlubokou zbožností, která se projevovala v jeho charakteru. Jinými slovy: byl zde předpoklad, že králem se stane nejzbožnější muž ve městě. Druhá podmínka vyžadovala, aby kandidát na trůn nebyl nijak spřízněn ať už rodem nebo sňatkem s některou z předchozích rodin, z nichž byl dřívější král Sálemu. Sáleemští byli v tom zajedno, že nikdy nedovolí, aby v jejich městě začala vládnout nějaká dynastie králů. Jinými slovy, když se zjistilo, že některý muž je nějakým způsobem spřízněn s dřívějšími panovnickými rodinami, nemohl být prostě zvolen za krále v Sálemu.

Nyní můžeme jasně pochopit, význam slov apoštola Pavla v epistole k Židům. Na sálemském trůnu seděl jen jednou jeden Melchisedech a nikdo z jeho rodiny, ani před tím, ani potom, nemohl být králem a knězem Sálemu. Po zvolení krále demokracie přestala existovat, nebo snad lépe ře-

čeno, ustoupila do pozadí a král vládl naprosto absolutně bez nějakých omezení nebo předpisů ze strany lidu.

MELCHISEDECH BYL PŘEDOBRAZEM JEŽIŠE KRISTA

Po tom, co jsme zjistili, můžeme poznat, že Melchisedech byl obyčejný smrtelník, kterého Bůh vyvolil, aby se stal předobrazem Pána Ježíše. A to je také důvod, proč apoštol Pavel ve své epistole k Židům uvádí tento příběh. Nikde nenajdeme zmínku o jeho předcích nebo nástupcích. „Bez otce, bez matky, bez rodokmenu...“ (v. 3)

Židé věnovali udržování rodokmenů velkou pozornost. Zvláště se to týkalo kněží. Kněžský úřad nemohl přijmout nikdo, kdo neprokázal, že pochází z rodiny Árona a z pokolení Lévi. Jestliže se u někoho našla nějaká pochybnost nebo nějaké přerušení tohoto kněžského řetězu, nemohl takový jedinec sloužit jako kněz a byl zbaven všech kněžských předností. Klasický příklad této skutečnosti nacházíme v době návratu Židů ze zajetí babylónského, kdy synové Chabiášovi tvrdili, že pocházejí z kněžské rodiny. Bible praví, že „ti vyhledávali o sobě zapsání, chtějí prokázat rod svůj, ale nenašlo se. Protož zbavení jsou kněžství.“ (Ezdr 2, 62) Nemohli dokázat svůj původ, nenalezli žádný záznam a proto byli z kněžství vyloučeni.

Bible nepodává žádné zprávy o rodokmenu Melchisedeche. Není žádný záznam o jeho narození nebo smrti. Jako meteor se pojednou objeví na obloze a pak zase zmizí, tak tomu je i s Melchisedechem.

V tom je předobrazem na Krista. „Ten, na něž se vztahuje tento výrok, byl z jiného kmene, z něhož nikdo nepřisluhoval oltáři, neboť je známo, že náš Pán vzešel z kmene Judova, a vzhledem k tomuto kmeni Mojžíš nic neřekl o kněžích. A jest to ještě mnohem zřejmější, když povstává jiný kněz, podobný Melchisedechovi, kněz, jenž se knězem stal ne podle zákona příkazu o tělesném původu, nýbrž mocí nezničitelného života. Neboť svědectví o něm zní: „Ty jsi na věky knězem podle řádu Melchisedecheva.“ (Žid 7, 13—17)

Před Ježíšem Kristem nebyl nikdo v jeho kněžském úřadu a nikdo také nemůže být po něm, protože lidské kněžství je zrušeno. Žádný Žid dnes nemůže dokázat, z kterého pokolení pochází, protože po roce 70 po Kr., kdy Titus zničil Jeruzalém, byly všechny záznamy ztraceny, a tak žádný rabín dnes nemůže mít ani tušení o tom, z kterého pokolení pochází. Proto nemůže být knězem. Podobně také „křesťanští kněží“ nemají v plánu Božím více místa, protože Písmo svaté jasně praví, že kněz musí být podle řádu Melchisedecheva a tím je jedině Ježíš Kristus.

„Ty jsi na věky knězem!“ Melchisedech nepřijal úřad od svých předků a nemohl jej také předat svým potomkům. „Podobně jako Syn Boží zůstává knězem trvale.“ (v. 3) Všimněme si dobře slov „podobně jako Syn Boží“. Melchisedech nebyl tedy Synem Božím, ale podobně jako On, zůstává knězem věčně. Všechna tato slova se nevztahují na fyzický život Melchisedechův, ale na jeho úřad. Nic nečteme o jeho úmrtí nebo o ukončení jeho kněžského úřadu. Zde je onen drastický rozdíl mezi věčným kněžstvím Ježíše Krista a mezi stále se měnícím kněžstvím různých lidských kněží. „Proto se stal Ježíš rukojmí

lepší úmluvy. A (tehdy) bylo mnoho kněží, poněvadž jim smrt bránila déle žít, tento však má, poněvadž zůstává na věky, kněžství nepomíjející. Proto také může dokonale spasit ty, kdo přistupují k Bohu skrze něho, neboť stále je živ, aby se za ně přimlouval.“ (Žid 7, 22—25 — překlad dr. Rudolfa Cola) Díky Bohu za tohoto Kněze! Nikdy nespí, nikdy není unaven, nepostoupí místo jinému, stále je ochoten se za nás přimlouvat. Milý čtenáři, je Pán Ježíš i tvým Přímlovcem?

KNĚZ A KRÁL

„Jeho jméno znamená v překladu předně „král spravedlnosti“, pak také i „král Sálemu“, což znamená „král pokoje“. (Žid 7, 3 — překlad dr. R. Cola)

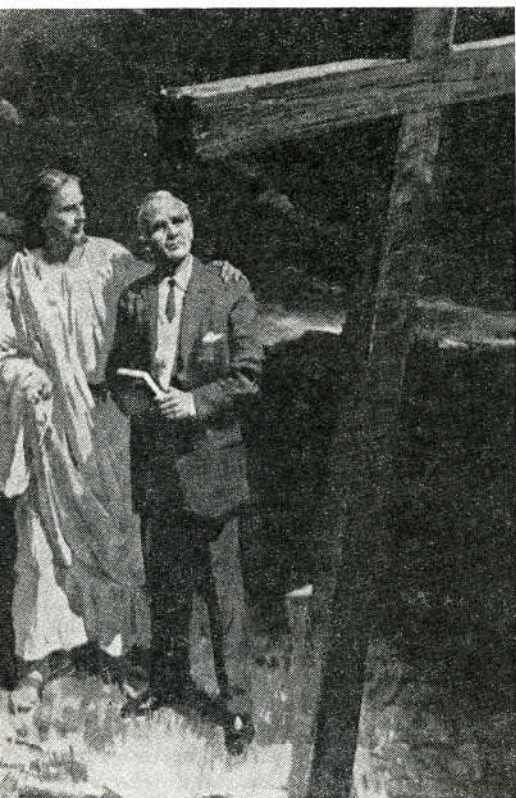
„Melech“ znamená král, „Selech“ spravedlnost, „Salem“ pokoj. V léviském řádu nenajdeme tak dokonalý předobraz na Ježíše, protože neměl nikoho, kdo by byl současně knězem i králem. Mojžíš netvrdil, že je knězem nebo králem, David byl králem, ale nebyl knězem. A krále Jeroboama, který chtěl svévolně uchvátit kněžský úřad, Bůh ihned potrestal. (1 Král 12, 33; 13, 1—5) Podobně tomu bylo s žudským králem Uziášem. (2 Par 26, 14—21) Proto jen Melchisedech mohl být předobrazem Ježíše Krista, který ve své osobě zahrnuje úřad královský i úřad kněžský. On je král spravedlnosti i král pokoje. (Řím 5, 18. 17; Iz 9, 6) Mezi spravedlností a pokojem je úzká souvislost. Trvalý pokoj není možný bez spravedlnosti. Zásady Božího království spočívají na základech, které v sobě nesou naplnění touhy všeho lidstva. „A zjeví se skutek spravedlnosti, pokoj, ovoce, pravím, spravedlnosti, pokoj a bezpečnost až na věky.“ (Iz 32, 18)

Sám Melchisedech nemohl být božského původu, protože nejvyšší kněz musel být brán z lidu (Žid 5, 1). Nemohl to být anděl nebo nějaká jiná nadpozemská bytost, protože tyto nejsou lidmi a jen člověk mohl být nejvyšším knězem. Proto i sám Pán Ježíš musel se stát člověkem skrze vtělení, přijal na sebe lidskou povahu a zakusil všechna lidská pokušení, aby se mohl stát naším Veleknězem. Z toho všeho je jasné, že Melchisedech byl pouze člověk, král spravedlnosti a král pokoje, kterého použil Bůh, aby se stal vhodným předobrazem na Ježíše Krista.

Epistolou k Židům se nese jedna hlavní myšlenka: máme Velekněze, Ježíše Krista, který se stal člověkem, ze svého pozemského života poznal lidské utrpení, dovede chápat naše potřeby a je vždy ochoten nám pomoci jako náš zástupce a prostředník u Božího trůnu. A to je mocné potěšení, pevná naděje, která je „kotvou duše bezpečnou a pevnou, která proniká až do vnitřku za oponu, kam jako předchůdce za nás vstoupil Ježíš, když se stal věčným veleknězem podle řádu Melchisedecheva. ... proto také může navždycky spasiti ty, kteří skrze něj přicházejí k Bohu, neboť je stále živ, aby je zastupoval.“ (Žid 6, 19—20; 7, 25)

Znáš Pána Ježíše jako svého prostředníka? Chceš mu s důvěrou světit svůj případ? Je tvým osobním zástupcem? Jestliže ano, pak se raduj v naději, že až se otevrou brány Nového Jeruzaléma, budeš moci vejít s Abrahámem a Melchisedechem do města Pokoje a na věky pobývat v přítomnosti Krále spravedlnosti.

Na počátku sedmdesátých let minulého století se vypravil do střední Afriky cestovatel a novinář Henry M. Stanley, aby hledal pohřešovaného cestovatele a misionáře Davida Livingstona. Když jej v Ujiji našel a seznámil se s ním, prožil něco, co změnilo jeho další život. Sám to pak vyjádřil těmito slovy: „Do Afriky jsem odjízďel jako zaujatý a snad největší londýnský nevěrec.

Když jsem však poznal tohoto starého muže (Livingstona), často jsem si kladl otázku, proč žije ještě na této zemi. Byl jsem přesvědčen, že by měl být již v nebi. Zpočátku jsem pátral po tom, odkud bere sílu k tak vzácnému životu. Když jsem ho však po celé měsíce pozoroval, byl jsem udiven, jak miloval bibli a snažil se žít podle všech jejích rad a příkazů. A když jsem viděl jeho zbožnost, dobrotu, nadšení, vážnost a něžnost, stále víc a více vzrůstala moje náklonnost k němu. Mohu říci, že Livingstone změnil můj život, i když se o to nikdy nepokoušel. To, co způsobilo obrát v mém životě, to nebyla jeho kázání, ale jeho život.

Toto ovšem nebyla jen Stanleyova zkušenost s Livingstonem. Znáám mnohé, kteří se stali „novými lidmi“, když byli strženi příkladem opravdového křesťanského života.

Vzpomínám si, jak jsem před časem četl vzácnou knihu, kterou napsal jistý kazatel. Ona kniha se jmenovala „Jak žít životem křesťana“. Velice na mne zapůsobila. Nejprve v ní důrazně uvedl, že první, co musíme pochopit, je poznání podstaty křesťanského života. Je totiž obtížné hovořit o křesťanském životě, a nepoznat jeho nejzákladnější rysy.

Býti křesťanem, to znamená žít životem Krista, plnit jeho vůli, tak jak je nám zjevena a následovat příklad jeho života i učení, jak je popsán v Písmě svatém. První křesťané dostali své jméno po Kristu proto, že On sám byl hlavním námětem jejich kázání, učení a rozhovorů a jejich života. Stát se křesťanem, to je více než přijmout pouhé jméno, připojit se k církvi a učinit vyznání víry. Je to denní odevzdání se Kristu a neustálé spoléhání na jeho pomoc ve všech problémech, starostech a těžkostech života.

Jaké je tedy křesťanovo tajemství šťastného života?

Uvažujme nyní o šesti radách, jež nám Písmo svaté dává a které jsou prověřeny v nespočetných zkušenostech věřících mužů a žen.

NECH ŽÍT KRISTA VE SVĚM SRDCI

Skutečný křesťanský život můžeme žít jen tehdy, když máme živé duchovní spojení s Kristem. Vždyť On přece žije a svým Duchem působí v každém, kdo se mu ode vzdá. Ježíš dokonce řekl: „Beze mne nic nemůžete učinit.“ (Jan 15, 5)

Z těchto slov je zřejmé, že vítězství křesťanova života je den ze dne závislé na Kristu samém.

Jistý profesor teologie navštívil před několika roky filmové ateliéry, kde právě natáčeli film o Davidu Livingstonovi. Jeden z filmových tvůrců mu při této příležitosti vyprávěl, jaký problém měli s jedním bodem. Nebylo obtížné vytvořit prostředí džungle nebo vyvolat realistickou atmosféru s domorodci a zvířaty. „Byla však jedna věc, ke které se soustředil všechen náš zájem,“ řekl onen filmový pracovník. „Jak divákům představit pohnutky, jež ho vedly do Afriky a sílu, která ho tam držela?“

Milý čtenáři, byl to soukromý život Davida Livingstona a jeho denní závislost na moci Kristově, jež ho v Africe udržovaly. Vždyť takovým životem žije každý, kdo s Ježíšem naváže úzké spojení.

Tato skutečnost je v bibli často zdůrazňována. Uvedme alespoň svědectví z evangelia Janova, kde o Ježíši čteme: „Přišel do svého vlastnictví, ale jeho vlastní ho nepřijali. Ale všem těm, kteří ho přijali, dal moc státí se dítkami Božími, těm, kteří věří v jeho jméno.“ (Jan 1, 11, 12)

Musíme věřit v Ježíše, musíme mu důvěřovat. A potom, jako dítky Boží, získáme moc k dennímu životu. Každý den musíme obnovovat naše odevzdání se jemu, každý den musíme růst v milosti, každý den musíme růst v poznání Pána a každý den mu musíme otevírat svá srdce. Pamatujme, že náš Spasitel žije a že je mocný. On každému může již dnes dát vítězství, a zítra další. Musíme však krok za krokem jít za ním a hodinu za hodinou žít pro něj.

To je tedy tajemství pravého křesťanského života. Nezapomeňme, že náš vnější život může zjevovat jen to, co je skryto v srdci.

Snad ti zlý nepřítel našeptává, že jsi až příliš velký hříšník. Nezapomeň tedy, že Ježíš je ještě větší Spasitel.

V MODLITBĚ UDRŽUJ SPOJENÍ S NEBESY

Druhé tajemství šťastného života je v modlitbě. V první epistole k Tessaionickým (5, 17) nám Bůh radí: „Bez přestání se modlete.“

Tato slova jsou jasná. Nemáme vynechávat modlitbu. Někdy v návalu práce nebo vědomí své vlastní síly ochabneme v modlitebním životě. Stane-li se tak, potom zcela určitě přicházejí těžkosti a trápení.

Modlitba je náš prostředník k mocnému spojení s Bohem. Jestliže se přestaneme modlit, anebo se modlíme jen formálně, pak se ztrácíme. A ztrácíme-li se této moci, náš život se stává lopotnou poutí. Obraťme se proto k modlitbě! Otevřeme zdroje síly!

Když žil náš Spasitel na zemi, často trávil dlouhé hodiny — někdy i celé noci — na modlitbě. Jestliže to bylo pro něj tak významné, oč důležitější je to pro nás?

Mám před sebou vzácnou knihu, která vyšla z pera skromné a hluboce věřící ženy — E. G. Whiteové. Kniha má název „Ve šlépějích velkého Lékaře“. V ní čtu tato slova: „Všichni, kteří se chtějí nechat vychovávat a vést Bohem, potřebují prožívat hodiny tichého společenství s Bohem i se sebou samým. V těchto vzácných chvílích učiní osobní zkušenost v poznání Boha a jeho vůle... Každý z nás musí slyšet Boží hlas promlouvající k srdci. To je však možné jen tehdy, když všechny ostatní hlasy jsou umlčeny a my v tichosti před Pánem očekáváme. Jenom ztišená duše rozpozná Boží hlas. Proto nás On sám vybízí: „Upokojte se, a vězte, že já jsem Bůh.“ (Žalm 46, 11) Toto je účinná příprava pro všechnu práci, kterou chceme pro Pána vykonat. Uprostřed spěchajících davů a životního vypětí tak získáme osvězení a budeme naplněni ovzduším světla a pokoje. V těchto chvílích společenství s Bohem získáme jak tělesnou, tak i duševní sílu. Náš život bude „vůni k životu“ a božskou mocí, již bude vyzařovat, budou zasažena mnohá srdce.“

Není pochyby o tom, že hodnota křesťanova života je určena jeho modlitebním životem. Vzpomínám si, jak jsem jednou navštívil přednášku jistého známého kazatele a teologa. Mimo jiné vyprávěl o svém dětství a mládí. A nikdy nezapomenu slova jeho prosté svědectví, jež se mi provždy vryla do paměti. Řekl: „Jako chlapec jsem často slyšel modlitby mého otce. Modlival se v kostele, při rodinných pobožnostech i u prostřeného stolu. Jednou jsem ho však objevil, jak sám klečel v stodole a hlasitě se modlil. Tehdy jsem se vnitřně přesvědčil, že můj otec je opravdovým křesťanem. Byla to jeho soukromá modlitba, jež mne ujistila, že bere víru zcela vážně.“

Nebyly to právě soukromé modlitby našich otců a matek, kteří za nás prosili v upřímnosti své víry?

Ano, je to soukromá modlitba, modlitba ve skrytí, jež má největší váhu. Tato modlitba je nejvýraznější částí křesťanského života. Modlíme se ve sboru, modlíme se ve skupinách, v rodinném kruhu nebo s přáteli.

li; ty nejvroucnější a pro vnitřní růst nejdůležitější modlitby jsou však ty, ve kterých přicházíme před svého nebeského Otce sami. Jen si vzpomeňte na slova Pána Ježíše, které pronesl ve svém velkém kázání na hoře: „Ale ty, kdykoli se modlíš, vejdi do své komůrky, zavři dveře a modli se svému Otci v skrytosti.“ (Mat 6, 6)

Učinil jsi již tuto zkušenost s Pánem? Vyzkoušel jsi již ve skrytých modlitbách otevřít dveře nebes? Pěstuješ toto tiché společenství s Bohem?

OTEVŘI SVĚ S RDCE BOŽÍMU SLOVU

Jeden malý hošík spadl v noci s postele. Když k němu přiběhla maminka, snažil se jí vysvětlit, proč se mu to stalo: „Maminco, já jsem usnul na kraji postele, a proto jsem spadl.“

Myslím, že mnoho těch, kteří někdy byli křesťany, ale ztroskotali, by mohlo říci podobně jako ten malý chlapec: „Spadl jsem proto, že jsem usnul na kraji.“ Jak mnoho je těch, kteří ve svém duchovním životě zůstali po prvním kroku stát. Přestali prostě růst v křesťanských zkušenostech.

Den po dni, když stále otevíráme Písmo svaté a čteme ho, když se modlíme, když plníme své povinnosti doma i v práci, musíme usilovat o to, abychom soustavně rostli v poznání Krista. Musíme se učit být laskavými a mírnými, i když jsme v jádru právě jiní; musíme se snažit být čistými a čestnými; musíme hledat porozumění a lásku k bližnímu. Pravý křesťanský život, to je denní růst v Boží milosti a známosti.

Tak žil za starodávna Enoch, a proto o něm mohlo být řečeno, že „chodil stále s Bohem“. (1 Moj 5, 22)

Písmo nás učí, že Boží slovo je duchovním pokrmem křesťana. Ježíš prohlásil: „Člověk nebude živ jenom chlebem, ale každým slovem, které vychází z úst Božích.“ (Mat 4, 4)

Proto je pro zdravý křesťanský život neopodstatelné čtení a studium Božího slova.

CHOŇ VE SVĚTLE

Náš Spasitel kráčí před námi a my jej máme poslušně následovat. Písmo nás vybízí, abychom chodili ve světle: „Žijeme-li ve světle, jako on jest v světle, máme obecnství mezi sebou.“ (1 Jan 1, 7)

Bůh zachraňuje hříšníka, jenž přestoupil jeho zákon. Odpouští hříchy a zapomíná na ně. Nečiní tak ovšem proto, že člověk nyní poslouchá jeho přikázání, ani proto, že koná skutky spravedlnosti. Apoštol Pavel jasně píše: „Usuzujeme tedy, že člověk bývá ospravedlněn vírou bez skutků zákona.“ (Řím 3, 28)

Z Boží milosti máme s vírou přinést Bohu naše hříchy a On nám nabízí odpuštění. Tím ovšem nic neubíráme na jeho zákonu. Vždyť i Pavel se táže a ihned sám odpovídá: „Rušíme tedy zákon skrze víru? Naprosto ne, ale ustalujeme zákon.“ (Řím 3, 31)

Od chvíle, kdy se chopíme Boží ruky a chodíme s ním, jsme poslušní i jeho přikázání. Ne ovšem proto, že tak my sami činíme, ale proto, že jej milujeme a On nám dává sílu. (Gal 5, 5, 6)

Není to předivné? Kdosi to vyjádřil slovy: „Je to předivně jednoduché a jednoduše předivné!“ Proto věř, milý příteli. Věř celým srdcem a nech se vést k plné poslušnosti Boží vůle a radosti v jeho službě.

Bůh řekl, že věčný život je pro každého,

kdo uvěřil. Proto nedávejme nikdy otazník tam, kde Bůh učinil tečku. Pamatujme, že pravá víra se projevuje právě poslušností. Tak, jak to kdosi trefně vyjádřil: „Věra nikdy nestojí s rukama v kapsách. Víra pracuje s Bohem a pro Boha. Víra vidí neviditelné, věří neuvěřitelnému a přijímá nemožné.“

Slyšel jsem vyprávět příběh, jak jeden muž v irském Dublinu usedl do taxíku a všiml si, že řidič odkládá jakousi knížku. Otázal se ho proto:

„Co čtete, milý pane?“

„Bibli, pane,“ zněla odpověď řidiče.

„Proč čtete tuto knihu?“ tázal se dále cestující.

„Protože ji miluji. A ještě více miluji Spasitele, o kterém vypráví.“

„Jaké je vaše vyznání?“

„Velice jednoduché,“ odpověděl řidič.

„Věřím všemu, co Bůh řekl. Chci být poslušen všeho, co přikazuje a těším se na všechno, co zaslíbil.“

A v těchto jednoduchých slovech je skryto tajemství šťastného života spaseného dítěte Božího.

Skutečný křesťan však žije nejenom sám pro sebe, ale je ku pozhledu a radosti i svým bližním. Opravdový věřící neočekává v nečinnosti lepší život na nebi. On pomáhá jiným. Jeho víra je činná. Jedná tak, jako Kristus: neuzavírá se před druhými.

Ježíš se často smísl s těmi, kteří byli kolem něho a usiloval o to, aby pro ně mohl konat dobro. Jistě si vzpomínáte na slova, která řekl: Můj Otec pracuje stále až posavad, tak i já pracuji.“ (Jan 5, 17)

Celý Ježíšův život byl ve skutečnosti soustavnou činností. Vždy pomáhal druhým. Byl neúnavným služebníkem všech, kteří potřebovali pomoc. Proto je nám příkladem. Proto jej křesťané následují ve víře, v modlitbách i v poslušnosti.

PĚSTUJ SPOLEČENSTVÍ S VĚŘÍCÍMI

Ještě je zde další rada, v níž je skryto tajemství šťastného křesťanova života. Jsme povoláni ke společenství s ostatními, kteří věří a milují Pána Ježíše.

„Neopouštějte našich shromáždění.“ (Žid 10, 23) „Kde jsou dva nebo tři shromážděni v mém jménu, tam jsem s nimi.“ (Mat 18, 20)

Toužíš být s Kristem? Přeješ si, abys v tomto světě měl s Bohem duchovní společenství? Pak s těmi, kteří jej milují, vyhledávej společenství v modlitbě, v rozjímání, ve službě. Nikdo nemůže odolat zlu, jestliže nehledá aktivní účast ve věcech dobrých. Nikdo nemůže žít úspěšný křesťanský život, který přináší radost, štěstí a vítězství, jestliže hledá přátelství s lidmi nespravedlivými, hříšnými a Bohu se vysmívajícími. Každý si musí najít alespoň dva nebo tři, s nimiž by mohl pěstovat společenství ve jménu Kristovu.

Je pravda, že spasení není zajištěno pouhým členstvím v církvi. Avšak každý, kdo se v síle Ducha svatého spojí s duchovním tělem Kristovým, vyhledává církevní společenství, které mu napomáhá žít správný život. V bibli čteme, že „Pán přidával církvi na každý den těch, kteříž by spaseni byli.“ (Skut 2, 47)

Jestliže Pán přidával k církvi věřící, pak církev je tedy místem, kde věřící mají být, protože On sám si to přeje.

Chce-li někdo na této zemi nalézt doko-

nalou církev, pak bude zklamán. Církev totiž ještě stále žije v tomto světě a je složena z lidí jako jsi ty a já. My všichni potřebujeme toto obecnství ve víře. Potřebujeme jeden druhého povzbuzovat a potřebujeme slyšet Boží slovo všude a kdykoliv je to možné.

Žij tak, aby tvůj život byl svědectvím o Ježíšově lásce

Křesťané dnes mohou od nevěřících často slyšet: „Chtěli bychom vidět Boha a Krista. Nevěříme, protože nevidíme.“

Je předností každého věřícího, že může žít tak, jako by Ježíš sám žil v něm. Život věřícího může být překrásnou melodií pokoje a radosti. A to je píseň, kterou i lidé ve světě očekávají. Jak předivný je takový život. Škoda však, že ne všichni, kteří se za křesťany považují, tuto melodii zpívají. O kolik požehnání by byl svět obohacen, kdybychom tak žili. A kolik radosti bychom sami přijali.

Zde jsou Ježíšova slova: „Ke každému, kdo se ke mně přizná před lidmi, k tomu se i já přiznám před svým Otcem v nebi.“ (Mat 10, 32)

Před časem jsem četl o jisté ženě, příbuzné Roberta Ingersolla, jenž byl známým odpůrcem bible a křesťanství. Onu ženu, jmenovala se Sára, znali lidé jako vzornou křesťanku a oddanou studentku bible. Jednoho dne přinesl Sáře pošák malý balíček. Když ho otevřela, objevila v něm výtisk Ingersollovy knihy, kterou napsal jako útok proti biblí a křesťanství. Na prvním listu se autor podepsal a připsal i věnování: „Tato kniha by nikdy nevyšla, kdyby všichni lidé žili jako Sára.“

Největší kázání, jaké může být lidem předneseno, je důsledný křesťanský život. Žije-li Spasitel v nás, jsou lidé příkladem našeho života přitahování ke Spasiteli.

Chceš ještě vědět, kde jsou nejlepší podmínky pro takový křesťanský život? Odpověď je snadná: Všude tam, kde se právě nacházíš.

A kdy je možné začít? Nyní v tomto okamžiku.

Chop se Kristovy ruky a otevři mu své srdce. Budeš radostný a šťastný! A. M.

Nezáleží odkud vítr duje, ale záleží na tom, jak se plachty natáhnou.

Na otázku, zda jsem pesimista nebo optimista, odpovídám, že mé poznání je pesimistické, ale mé chťení a má naděje jsou optimistické.

A. Schweitzer

Na velikých hodinách času stojí jediné slovo: NYNÍ. Po ulici POTOM dojde se k tomu NIKDY. Cervantes

Času nám není dáno málo, jenže ho mnoho poztrácíme. Seneka

Každému člověku je dáno chybovat: jen hloupý však trvá na svých chybách. Cicero

Rozumná filosofie života je prostá: radovat se z jara a léta, z podzimu vybírat jen slunné dny a za zimních vánic slyšet šumět jaro.

Nemáš-li síl, abys hořel a světlo šířil, aspoň ho nezaclouňuj. L. N. Tolstoj

Na začátku a nedaleko cíle je nebezpečí neúspěchu největší. Ztroskotají-li lodí, bývá to blízko pobřeží. L. Börne

LIVINGSTONOVA PRÁCE V AFRICE

(Pokračování)

MILOSLAV ŠUSTEK

Na jedné ze svých cest prošel Livingstone část pouště Kalahari a tam byl velmi srdečně přijat náčelníkem Bamangwatů — Sekomim. Tento muž byl otcem slavného křesťanského náčelníka Khama, na jehož návštěvu v Anglii v roce 1895 mnozí vzpomínají. Tehdy totiž kromě jiných věcí žádal, aby byl v jeho oblasti zakázán prodej alkoholických nápojů.

Tyto cesty, dílo Livingstoneova prvního roku, položily základy jeho pozoruhodným znalostem afrických zvyků. Dovedl instinktivně správně hodnotit primitivní inteligenci. Měl zvláštní dar vidět to, co je v pozadí myšlení domorodce. Rozuměl nerozumnému podezřívání, tajuplným pohnutkám i směsným argumentům svých černých bratrů. Velmi rád měl hovory u táborového ohně. Mnohé jejich historky mu připomínaly příběhy skotských rodů, které vyprávěl kdysi jeho otec. Líbilo se mu blikající světlo, zachycující šeré obrysy černých tváří, z nichž vynikalo bělo očí a krásné bílé zuby. Miloval je všechny. Měl rád jejich veselý smích a jeho srdečná odpověď se mísila s jejich jásotem.

David měl mnoho povinností, pro které však nikdy nezapomněl, že je lékařem. Pověst o něm jako o dobrém lékaři v Kurumanu se tak rychle rozšířila, že musel svou praxi částečně omezit. Činil to nerad. Říkal, že se ho kdysi zmocnila „mánie“ medicíny a že musí dávat pozor, aby se ho nezmocnila opět. Bylo to pro něj velké sebezapření. Jeho nejvíce užívané jméno u černochů bylo „Njaka“ — lékař, ale všichni věděli, že je v první řadě kazatelem. Vzdělání mu umožnilo, že se jeho přirozená síla ducha projevila v důkladném pozorování a podávání přesných zpráv. Po celý svůj život se užívaným úspěchem věnoval botanice, zoologii, geologii a antropologii. Při svém bádání používal sice jen knih, které mu přišly do ruky, ale právě síla jeho génia mu umožnila stát se vysoce ceněným dopisovatelem nejlepších odborníků své doby. Informace, které zasílal, měly jedinečnou hodnotu. Byl to úžasný výkon člověka, jehož život byl plný rozmanitých povinností.

Jeho první dva roky práce byly zvlášť plodné. Velikost tohoto muže byla stále zřejmější a Afrika byla jeho učitelem. I fyzicky se změnil. Byl štíhlý, ale měl plnou hrud a svaly mu zmohutněly. Jednou si průvodci, kteří se domnívali, že nerozumí jejich jazyku, říkali: „On není silný, je docela tenký. Zdá se být mohutný, protože vlezl do těch pytlů. (Tím mysleli na kalhoty.) On se brzy vyčerpá.“ Livingstone praví: „Tu vzkypěla má skotská krev. Několik dní jsem s nimi pochodoval v největší rychlosti a nakonec jsem slyšel jejich názor, že prý jsem výborný pěšák.“ Při této cestě přišla karavana k jezeru Ngami, jehož probádání věnoval v pozdějších letech mnoho energie.

V červnu roku 1843 přišlo Davidovi povolání začít novou misijní stanicí. Slovo „jít vpřed“ působilo Livingstonovi nový-

slovnou radost. Pravidl: „Jsem ochoten jít kamkoli, jen když je to vpřed!“ Posel, který přinesl tuto zprávu, dodal ještě další dobrou novinu. Stará paní MacRobertová, žena kazatele z Cambuslangen, slíbila, že přispěje ročně dvanácti librami na podporu domorodého učitele. To jej velmi povzbudilo a umožnilo mu začít zapojovat do díla africké pomocníky a podpořit ještě více jeho velkodušnost, která někdy hraničila téměř s marnotratností, neboť slíbil, že také on dá podobnou sumu ze svého platu, který činil ročně sto liber. Jeho víra byla tím posílena a on se díval toužebně k cíli, který měl před sebou. Trampot měl také dostatek. Jednoho dne, když šel po strmé stezce s několika domorodci, na jejichž rozhovor v nesešněném jazyku se velmi soustředil, uklouzl a ruka se mu smekla mezi skálu a bibli, kterou nosil. Na prstu vznikla zlomenina. Rána se rychle zahojila, ale dříve než kosti mohly srůst, přišla uprostřed noci náhlá návštěva lva. Ve zmatku chopil David těžkou pistoli a vystřelil. Zpětný náraz byl tak silný, že se rána znovu otevřela a stav byl daleko horší než předtím. Potěšoval jej však soucit a ochota Bakwainců. Jeho původním úmyslem bylo učinit Lepelolo novým ústředím, ale smrt Bubiho a náhlé změny v kmeni, způsobené nepřáteli, učinily místo nevhodným. Zvolil proto Mabotsu, v oblasti kmene Bakhatla. Bylo to asi 220 mil severovýchodně od Kurumanu. Bylo to překrásné místo, pravý opak Kurumanu. Leželo na úpatí malebných pahorků, obklopeno lesy, kde byla hojnost zvířat. Bylo tu i dostatek vody. Oblast byla velmi zalidněna a lid byl pracovitý. Obyvatelé byli zběhlí v kovářských pracích. Livingstone ale trápilo, že tito pilní lidé neměli zájem o náboženství a nebyli nakloněni k poselství, které jim přinášel.

První nesnadný úkol byl — postavit dům. Neměla to být jen obytná budova, ale také škola a modlitebna. Zůstal na práci sám se svými kolegy. Pilní Bakhatlové vůbec nepřiložili ruku k dílu. Hlavní útěchu skýtal v té době náčelník Seče, který byl původně žárlivý a nepřátelský. Cítil odpor kvůli jejich dřívějšímu přátelství s Bubim. Avšak Livingstoneova lékařská služba otevřela dveře. Když Livingstone navštívil jeho město, onemocnělo velmi vážně dítě náčelníka i dítě jednoho z jeho vůdců. Léčil obě děti úspěšně a tím bylo zpečetěno přátelství, které trvalo po celý jeho život. — Seče byl pozoruhodný muž. Po pěti letech vyučování a po zkoušce byl pokřtěn. Byl prvním obráceným mladého misionáře. Přes některé nedostatky byl věrným a opravdovým křesťanem, který musel mnoho vytrpět pro svou víru. Ve svých rysech typický Bantu, tělnatý — říkali mu „černý Seče“. Byl to muž úžasných duševních darů a jako mnozí Afričané — výborný řečník. Učil se rychle. Abecedě se naučil v jednom dni. Obdivoval krásy bible. Když přečetl jednu z velkých kapitol proroka Izaiáše, zvolal: „Ten Izaiáš, to byl ohromný chlapík! Ten

uměl mluvit!“ Seče byl jedním z nejvěrnějších doktorových přátel a pro toto přátelství také trpěl.

V Mabotsě bylo mnoho lvů. Jelikož tu byl dostatek divoké zvěře, lvi dávali obyčejně dobytku pokoj. Bakhatlové se jich nebáli a když bylo třeba, statečně na ně zaútočili, ozbrojeni pouze kopími. Jednou, během stavby domu, došlo k dobrodružství, které by bylo Livingstonea málem stálo život, ale svázalo jej tím těsněji s kmenem a upevnilo přátelství. Tehdy totiž skupina lvů učinila těžký útok na stáda dobytka. Skočili do ohrad pro dobytek a trhali krávy. Zaútočili na hlídače dokonce za denního světla. To bylo něco tak neobvyklého, že se lidé domnívali, že jsou očarováni nějakým jiným kmenem a „vydání na pospas lvům“. Skupina lvů byla vedena zvířetem nešední velikosti. — Livingstone nebyl lovcem lvů. Nikdy nestřílel sportovně, ale při této příležitosti šel na lov, protože lid potřeboval povzbuzení. Pracoval právě na stavbě, když přišly poplašné zprávy. Vzal pušku, oblékl si kostkovaný plášť, nařídil svému učiteli Mebalwe, aby jej následoval, a spěchal na místo, kde byl lov v plném proudu. Jedna šelma byla na malém pahorku, pokrytém křovím. Lovci utvořili kolem ní kruh a pomalu jej svírali. Z roviny, kde stáli, mohli dobře vidět lva sedícího na skále a učitel Mebalwe vystřelil nad hlavami lovců. Kulka zasáhla skálu, na níž zvíře sedělo. Zavřelo a pádilo k místu, které zasáhla kulka, jako když pes lapne hůl hrozenou po něm. Pak skočilo, prorazilo kruh a uteklo.

Muži zjistili, že je tu ještě více lvů. Znovu byl vytvořen kruh, ale zvířata znovu uprchla. Zdálo se, že se muži bojí setkat se s nimi. Vypadalo to, jako by všichni byli unikli. Livingstone a jeho učitel se vraceli do vesnice. Obcházeli právě jeden pahorek, když ve vzdálenosti asi pětaticet metrů uviděli obrovského lva, který seděl na kopečku nad nimi. Mezi nimi bylo jen malé křoví, výhled byl dobrý a Livingstone vystřelil z obou hlavních. Lid jásal: „Je zastřelen, je zastřelen!“ „Viděl jsem,“ píše Livingstone, „jak rozrušený lev vztyčil ocas. Obrátil jsem se k lidu a zvolal: Počkejte chvíli, až nabiji zbraň! Když jsem nabíjel hlavně, uslyšel jsem výkřik. Napůl jsem se otočil a viděl jsem, jak lev na mne skočil. Popadl mne za rameno a oba jsme padali k zemi. Strašně řval a třásl se mnou, jako když pes teriér klepe potkanem. To způsobilo, že jsem byl jako ve snění a neměl jsem smysl pro bolest ani hrůzu, ačkoli jsem si uvědomoval vše, co se děje. Když měl lev jednu tlapu vzadu na mé hlavě, napůl jsem se obrátil, abych si oddechl. Viděl jsem, že jeho oči jsou obráceny na učitele Mebalwe. Učitel vystřelil dvakrát, minul se však cíle. Třeskot zbraně ale postačil, aby odvrátil pozornost šelmy ode mne.“ Lev skočil na Afričana a kousl jej do stehna. Druhý muž, který se snažil pomoci, byl také raněn. Nakonec se pušky trefily a kopí třetího Afričana ukončilo dílo. Když se později ptali Livingstonea, na co myslel během těch vzrušujících chvil, odpověděl šibalsky: „Byl jsem zvědav, kterou část ze mne sežere nejdřív.“

Následky byly velmi vážné. Po tři měsíce strašně trpěl. Mlčenlivý David však nerad vyprávěl o svých osobních záležitostech. Nedostalo se mu potřebného odborného ošetření. Edwards udeřal, co mohl, a podle

pacientových pokynů dal kost do dlažek. Došlo ke špatnému srůstu horní části ramenní kosti. Že jedenáct kousnutí lvích zubů způsobilo poměrně málo bolesti, to připisoval Livingstone skutečnosti, že měl vlněný kostkovaný kabát, který zamezil otravě. Říkal, že má v rameni mnoho kloubů. Věc se zhoršila ještě tím, že krátce nato, když byl na ležení, ve snaze zachránit se, chopil se jednoho trámu raněnou rukou.

Tím se přerušil špatný srůst, což mu způsobilo strastiplný stav. Od té doby nemohl již nikdy plně vládnout rukou. Někdy mu kost přímo vyčnívala zpod kabátu. Muž, který se s ním setkal o patnáct let později, zmiňuje se o jeho pohmožděné ruce, která nečinně visela. Způsobovalo mu to bolesti, kdykoli chtěl zvednout levou ruku.

Jaká to byla překážka pro kazatele, misionáře a lékaře, který cestoval 20 000 mil!

A jak málo se vůbec zmiňuje o této své bolesti! Neměl mnoho chuti ke střelení. Nemohl se totiž přesně střelit, pokud si nepřel zbraň o nějakou větev nebo jiný předmět. Pro muže, na jehož loveckých schopnostech byla karavana často závislá, to byla velká nevýhoda. Podobně jako misionář Pavel, i Livingstone dovedl přijímat svůj „osten těla“, aby v něm „přebývala moc Kristova“.

BIBLICKÉ PARADOXY

KDY JE MOUDROST BLÁZNOVSTVÍM

V evangeliu Matouše čteme jednu z nejpodivuhodnějších modliteb, jaká kdy byla pronesena: „V ten čas odpověděv Ježíš, řekl: Chválím tě, Otče, Pane nebe i země, že jsi skryl tyto věci před moudrými a opatrnými a zjevil jsi je nemluvnátkům.“ (11, 25)

Lukáš zaznamenal tuto zvláštní modlitbu takto: „V tu hodinu rozveselil se v duchu Ježíš, a řekl: Chválím tě, Otče, Pane nebe i země, že jsi tyto věci skryl před moudrými a opatrnými a zjevil je nemluvnátkům. Ovšem, Otče, nebo se tak líbilo před tebou. (10, 21)

Výrazy „v ten čas“ a „v tu hodinu“ vyjadřují souvislost mezi Ježíšovou modlitbou a událostí, která ji předcházela. Ježíš poslal sedmdesát svých učedníků s poselstvím evangelia „do každého města i místa, kamž měl sám přijít“ a sám také chodil, učil a kázal. Ale ne všude jej vítali s otevřenou náručí, s nezaujatou myslí a přístupným srdcem. Ani velké divy a zázraky, jichž byli svědky, nepohly nedůvěrou a nevěrou většiny Ježíšových posluchačů. Ježíš vyslovil své běda nad městy, která zavrhl jeho poselství. Prohlásil, že v den soudu bude lehceji neřestným pohanským městem Sidonu, Tyru a Sodomě, než těm judským městům, která nečinila pokání, přestože v nich vykonal nejvíce divů a zázraků. Takový bude osud všech těch, kteří nepřijali a zavrhlí světlo Kristova života a jeho Slova.

Kristovi učedníci se vraceli z cest a s radostí a s nadšením vyprávěli svému Mistru o svých úspěších. I ďáblové se jim poddávali v Ježíšově jménu! Pán Ježíš s nimi sdílel jejich radost, ale něžně a taktně jim poukázal na to, že takováto vítězství nad silami temnoty nemají být předmětem jejich radosti, jako spíše skutečnost, že jejich jména jsou zapsána v nebeských knihách. Ale výsledky prvního misijního pokusu jeho učedníků pozvedly Ježíšova ducha tak, že „se rozveselil“. Ti prostí, neučené rybáři i oráči dokázali to, co nebyli schopni učinit moudří a učené zákoníci a farizeové. To by-

la první vlašťovka zvětšující konečné vítězství křesťanství.

Moudří a učené židovští vůdcové nesli zodpovědnost za prostý lid neznalý zákona a snad proto na něj pohlíželi jako na „maličkého“, co do poznání i zkušenosti. Výraz „maličký“ užívali Židé pro neučené. Podobně jako někteří moderní náboženští vůdcové i oni se domnívali, že jedině oni jsou schopni pochopit a vykládat Písma a ostatní se nemají ani odvážit jim porozumět. Protože Ježíš nenavštěvoval rabínské školy, i on byl rabínem pokládán za neučeného – „maličkého“. Pyšní vůdcové Izraele natolik zabředli do svých předsudků, tradic a utkvělých představ, že už nebyli s to poznat to „pravé světlo, svítící každému, kdo přichází na svět“.

Farizeova modlitba v chrámě představovala cítění a smýšlení předních mužů židovského národa a ve velké míře národa celého. Poněvadž byli přesvědčeni o svém duchovním zdraví, necítili potřebu lékaře a proto nebyli uzdraveni ze smrtelné nemoci hříchů. Měli se za moudré a takovým apoštol Pavel radí, „aby ne více smýšleli, než sluší smysliti“, poněvadž „zdá-li se někomu, že něco umí, ještě nic nepoznal, takž, jak by měl znáti.“ (Řím 12,3; 1 Kor 8, 2)

Pýcha pramenící z poznání je závojem zakrývajícím světlo a pravdu. Apoštol Pavel napsal: „Nebo psáno jest: Zahladím moudrost moudrých a opatrnost opatrných zavrhu. Kde jest moudrý? A kde učený? A kde chytrák tohoto světa? Zdalíž Bůh neobrátil moudrosti tohoto světa v bláznovství?“ (1 Kor 1, 19. 20) „Ale tělesný člověk nechápá těch věcí, kteréž jsou Ducha Božího; nebo jsou jemu bláznovstvím, aniž jich může poznati, proto že ony duchovně mají rozsuzovány býti.“ (1 Kor 2, 14)

Duchovní věci nejsou svévolně skrývány před moudrými. Také jim Ježíš toužil zjevit věčné pravdy tak, jak to učinil v případě Nikodéma a Jozefa. Po letnicích, po vylití Ducha svatého, „mnohý také zástup kněží poslouchal víry.“ (Skut 6, 7b)

Pán Ježíš prohlásil, že všichni, kteří k němu přicházejí, musejí přijít jako „pacholátka“, chtějí-li být spaseni: „Amen, amen pravím vám, neobráťte-li se a nebudete-li jako pacholátka, nikoli nevejde do království nebeského.“ (Mat 18, 3) Dětinná pokora, mírnost a horlivost v učení jsou podmínkou pro opravdové poznání. Pýcha a pocit nadřazenosti znemožňují rozvíjení charakteru. I ten nejucněnější člověk sotva nahlédl do hlubin poznání a zná pouze „z částky“. Pravý génius je definován jako „srdce dětinné, které dozrálo v sílu mužství“. Čteme, že prostí lidé rádi a velmi pozorně naslouchali Pánu Ježíši.

Profesor jedné fakulty medicíny tvrdil, že zkušenost jej naučila přistupovat kriticky

k poznatkům a závěrům lékařské vědy, poněvadž i ty nejobsáhlejší vědomosti jsou neúplné a proto nikoho neopravňují hovořit o něčem s konečnou platností. Ale když otevřel Bohem inspirovaná Písma, činil tak jako malé dítě, kladoucí otázky svým rodičům. Důvěra a důvěřivost zahnila všechny pochybnosti a nová duchovní zkušenost naplnila jeho srdce radostí a pokojem. Jeho uctivý a pokorný postoj umožnil Bohu otevřít mu nebeskou pokladnici nekonečné moudrosti.

Nové a nové objevy posledních let svědčí o nových, dosud nepoznaných a netušených oblastech poznání. To by mělo člověka varovat před pýchou z vědění a před přehnaným sebevědomím. O hmotě, o níž se dříve věřilo, že je pevnou substancí, nepohyblivou masou, nyní víme, že je stále pohyblivá a vířící energií, neomezenou výbušnou silou. Není to tento objev, který nás ohromuje, ale spíše skutečnost, že věda teprve začíná odkrývat tajemství přírody.

Proto musíme být na pozoru, abychom nezkostnatěli v jakémkoli smýšlení, či názoru, byť náboženském. Tak jako za dnů Kristových, tak i dnes je příliš mnoho toho, čemu se říká „ustrnulá theologie“, či „mumifikované náboženství“. Předně proto židovští kněží zavrhlí a ukřižovali Mesiáše. Ježíš chtěl vlít nový život do jejich náboženství, ale jejich soběstačnost, pýcha z vlastního poznání a moudrosti jej odmítly. Takováto moudrost je opravdovým bláznovstvím.

„Amen, amen pravím vám, neobráťte-li se a nebudete-li jako pacholátka, nikoli nevejde do království nebeského.“ Nekonečná tajemství nebeského království náležejí vždy jen těm, kteří jsou jako děti ve své touze po poučení a poznání. T. B.

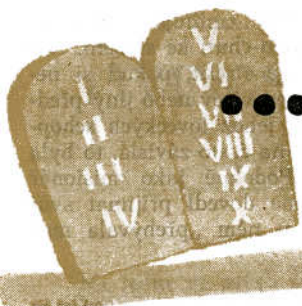
Neumíš-li ovládat hněv, začne on ovládat tebe. Seneka

Jen ty poklady, které jsi daroval, budeš mít stále. Martialis

Buď jako skalní útes, o který se láme vlna za vlnou, útes nepovoluje a bouře vod kolkolem usíná. Marcus Aurelius

Nejšťastnější je ten, kdo má nejméně žádostí.

Neslibuj, co nevykonáš, nemluv, co vykonáš, ale nech své skutky, aby mluvily za tebe.

...a přikázání jeho zachovávej!

Přikázání čtvrté
POMNI NA DEN SOBOTNÍ,
ABYS JEJ SVĚTIL

„Pomni na den sobotní, abys jej světil. Šest dní pracovati budeš, a dělati všeliké dílo své; ale dne sedmého odpočinutí jest Hospodina Boha tvého. Nebudeš dělati žádného díla, ty i syn tvůj i dcera tvá, služebník tvůj i děvka tvá, hovado tvé i přichozi, kterýž jest v branách tvých. Nebo v šesti dnech učinil Hospodin nebe i zemi, moře a všecko, což v nich jest, a odpočinul dne sedmého; protož požehnal Hospodin dne sobotního, a posvětil ho.“ (2 Moj 20, 8–11)

„Ty jsi ten muž!“ — To jsou slova proroka Nátana, která mocně zasáhla svědomí krále Davida. Teprve nyní si uvědomil, jak strašného hříchu se dopustil, když Uriáš Hetejského postavil do válečné vřavy tak, aby padl a sám si potom mohl vzít jeho ženu za manželku. (Tento děj je vyličen ve 2. knize Samuelově 11. a 12. kapitole.)

V bibli je mnoho podobných případů, kdy Bůh promlouvá k lidem, kdy je přímo oslovuje, napomíná, kárá a vyučuje.

Desatero přikázání je zvláštní tím, že jako celek představuje mravní normu pro všechny lidi, ale jednotlivá přikázání jsou adresována jednotlivcům: „nebudeš . . . , neučiníš . . . , nevezmeš . . . , pomni . . . , cti . . .“

Při povrchním přístupu k Desateru by se mohlo zdát, že 3500 let od jeho vydání je již velmi dlouhá doba, za kterou ztratilo na své aktuálnosti a platnosti. A v zajetí tohoto názoru může žít člověk tak dlouho, dokud ho jednotlivá přikázání Božího zákona neosloví osobně, dokud nezaútočí na jeho libůstku nebo chybu. Potom se zdá, že je příliš současný, osobní a přísný. Nepřejeme si, aby někdo vnikal do našeho soukromí. Nechceme, aby někdo prohlížel nejtajnější kouty našeho srdce. Pokud zákon mluví v náš prospěch, uznáváme jej i dnes. Jakmile nás v našem obvinění, jsme hotovi odsunout jej do patriarchální minulosti, ve které vznikl.

Velmi snadno určujeme, co by lidé měli dělat. Máme dokonce i velmi přesné představy o tom, jak by se měli chovat křesťané. Je nám jasné, jakou odpovědnost má církev jako společnost věřících. S planoucím zrakem a projevem nelibosti se bouříme proti chybám společnosti a zřízení. Jakmile nás však Bůh osloví svým otevřeným „TY“, raději se díváme na druhou stranu, jako by se nás to netýkalo.

Bylo to správné, že Bůh odsoudil a potrestal Achana za přestoupení osmého přikázání. Máme-li ovšem přiznat příjem ke zdanění nebo zboží k proclení, nechápeme, že by naše nesprávné jednání mělo nějakou souvislost s přikázáním „Nepokradeš!“ Je nám jasné, že Ananiáš a Zafira si zasloužili trest, když lhali. Vždyť přestoupili deváté přikázání. Na druhé straně jsme ochotni

hledat výmluvy v „drobné nevinné lži“, bez níž není — jak se mnozí domnívají — běžný život možný.

Prostě řečeno: tam, kde Desatero ospravedlní naše názory, naše jednání a naši praxi, tam uznáváme jeho platnost; když nás však obviní, pak prohlašujeme, že už nejsme jeho „otroky“. Jsou křesťané, kteří v takovém případě hledají falešné ospravedlnění v bibli samé. Na devět přikázání, která je neznepokojují, řeknou nahlas své souhlasné „ano“. A při tom jednom, jež čerá hladinu jejich svědomí, prohlásí spokojeně, že „nejsme již pod zákonem, ale pod milostí.“ K těmto biblickým slovům, vytrženým ze souvislosti, pak ještě dodávají něco o svobodě věřícího.

Jedno z přikázání, u kterého se nejčastěji setkáváme s takovým jednáním, je právě přikázání čtvrté: „Pomni na den sobotní, abys jej světil.“ Snad jiné přikázání není tak nesprávně chápáno, jako toto.

Je zachování soboty „zákonickým břemenem“?

Týden co týden se radostně připojuji k těm několika miliónům věřících na celém světě, kteří uznávají trvalou platnost a význam onoho dávného Božího příkazu: „Pomni na den sobotní, abys jej světil. Šest dní pracovati budeš, a dělati všeliké dílo své; ale dne sedmého odpočinutí jest Hospodina Boha tvého.“ (2 Moj 20, 8–10) A musíme vyznat, že tak činím s plným pocitem svobody.

Setkal jsem se již s takovými křesťany, kteří se domnívají, že „pravda je osvobodila“ od povinnosti zachovávat sobotu jako den Bohem oddělený a posvěcený. V těch, kteří chtějí být poslušní i tohoto Stvořitele požadavku, vidí vleklé doznívání židovského zákonictví a obřadnictví.

Díky Bohu za to, že nám v Písmu sdělil pravdu o sobě, svém Synu a své lásce, jež nás osvobodila ode všeho, co je bezúčelné a co vede k pověrčivosti. Tato osvobozující pravda v sobě zahrnuje i radostnou zvěst o Božím vztahu k člověku, který se od prvního lidského hříchu nezměnil. Bůh není despotický vládce, ale odpouštějící a milující Otec. Adamovi nabídnul odpuštění hříchu a ukázal mu i cestu, jak možno získat místo odsudku milost. A nám v nové smlouvě znovu připomíná, že nejsme „pod zákonem, ale pod milostí.“ (Řím 6, 14)

Jak vědci bychom za to měli být. Vždyť kdybychom byli pod zákonem, nesli bychom plné následky a trest za jeho přestoupení. A to je věčné zahynutí, protože „odplata za hřích je smrt.“ (Řím 6, 23) My máme naději života proto, že náš vztah k Bohu není založen na strohém zákonickém základu, ale je prodchnut láskou. Bible zcela jasně učí, že jedině co Bůh od nás žádá, je víra a že hříšník může získat ospravedlnění jen vírou a nikdy skutky zákona. Proto na konci zákona stojí Kristus, bez něhož by nám

jednotlivá přikázání zněla jako Boží ortel nad našim životem. „Vždyť přece Zákon vede ke Kristu a jím je dovršen, aby se dostalo ospravedlnění každému, kdo věří.“ (Řím 10, 4 — překl. Dr. Petřů)

Stejně tak je jasné, že skutečná poslušnost zákona je založena na lásce. (Čti Řím 13, 8–10) To potvrdil i Ježíš, když oznámil své nové přikázání, v němž se promítají staré požadavky Božího zákona. (Jan 15, 12).

Jestliže tedy Bůh od nás vyžaduje víru a lásku, a jestliže nás chce Kristus osvobodit od všeho prázdného zákonictví a od dodržování bezúčelných předpisů a požadavků, není potom svěcení soboty prázdným skutkem a formálním pobožníkářstvím?

Nezapomeňme na Ježíšova slova, když řekl, že „sobota pro člověka učiněna jest a ne člověk pro sobotu.“ (Mar 2, 27) Zde tedy zjišťujeme, že sobotní přikázání nebylo dáno jako zkušební test poslušnosti, ale spíše jako pomůcka. Jsem přesvědčen, že hlavní význam soboty je v tom, aby nám připomínala pravdu, jež je základem naší víry, pravdu, která nás osvobodila.

Sobota odpovídá na tři největší otázky lidského bytí

Tyto tři otázky, na které člověk nemůže sám odpovědět, jsou: Odkud jsme přišli? Proč jsme zde? Kam jdeme?

Sobotní přikázání nám předně ukazuje, odkud jsme přišli. Ve zprávě o stvoření čteme, že když Bůh dokončil své dílo, oddělil sedmý den, požehnal ho a posvětil ho. (1 Moj 2, 1–3) Stvořitel dal člověku sobotu proto, aby mu věčně připomínala, že On nás učinil. Tento význam soboty je zesílen skutečností, že ten, skrz kterého „stvořeny jsou všechny věci“, není nikdo jiný, než sám Kristus. (Kol 1, 16)

Sobota nám proto připomíná, že Ten, který nás přišel spasit, je tentýž, kdo nás na počátku učinil. Vznesený Ježíš, umírající na Golgatském kříži, není nikdo jiný, než všemocný Stvořitel vesmíru. Bůh neposlal nějakou podrizenou bytost, aby zemřela za naše hříchy. On přišel sám ve svém Synu a zemřel za nás, aby nás osvobodil. A tento Osvoboditel, Spasitel a Stvořitel pro nás oddělil sobotní den. Přijímáme-li tento den, pak tím vyznáváme, že v něj věříme jako ve Stvořitele, že přijímáme dar spasení a žijeme ve svobodě, kterou nám nabízí.

Někteří křesťané říkají, že nezáleží na tom, v který den odpočíváme. Hlavně, že některý den zachováme. Jiní zase učí, že věřící mají světit první den po sobotě, jako památku na Kristovo vzkříšení. Je jisté dobré, když si v tento den vzpomeneme, že Ježíš vstal z hrobu, právě tak, jako si můžeme den před sobotou připomenout jeho ukřižování. Ve čtvrtek večer byl Spasitel při poslední večeři se svými učedníky. I na to můžeme vzpomínat. Pamatujme však na skutečnost, že svěcení těchto dnů nikde Bůh nepožaduje. Takové přikázání v bibli nenajdeme. Apoštol Pavel však vlastně připomíná, že „zůstává v platnosti sobotní odpočinek pro lid Boží.“ (Žid 4, 9)

Sobota nám dále připomíná, proč jsme zde. Ve 2. knize Mojžíšově (31, 13) praví Bůh srozumitelně: „Sobot mých ostříhati budete. Nebo to znamením jest mezi mnou a vámi po rodech vašich, aby známo bylo, že já jsem Hospodin, kterýž vás posvěcují.“

9

OVOCE

ANDĚLSKÝ POKRM

Před několika lety jsem se seznámil s jedním kolegou — lékařem, který měl možnost navštívit ráj Tichého oceánu — ostrov Havaj. Vyprávěl mi, jak tam pojídal nejsladší ovoce světa — ananasy, plody mangovníku a banány. Na toto sladké a šťavnaté ovoce se člověku sbíhají sliny v ústech. A vzpomínám si, jak při tomto vyprávění dodal, že ovoce je rozhodně andělský pokrm.

Škoda, že v poslední době tolik omezuje spotřebu čerstvého ovoce. Vždyť se stále více zavařuje a mrazí na úkor čerstvého.

Možná, že jsem jiný, než ostatní lidé, ale já mám rád ovocný salát a vybírám si nejchutnější druhy ovoce. Co však dnes vidíme v oddělení pro mražené potraviny? Pouze vyobrazení ovoce na krabičkách a v nich jsou napěchované kousky slazených plodů. Je pravda, že ušetříme čas. Ale na druhé straně nemáme sami to potěšení z míchání ovocného salátu. Je-li k dostání čerstvé ovoce, je přece jen zdravější, než mražené.

Musím se přiznat, že jeden druh ovoce bych nikdy nerad jedl v mraženém stavu — velký, šťavnatý pomeranč. Jak si pochutnám na hezky oloupaném pomeranči! Pěkně ho rozříznu na čtvrtky, vysaju z nich šťávu a zbytek vykoušu. Nedávný výzkum totiž ukázal, že vitamín P, který pomáhá udržovat správnou strukturu žil a cév, není obsažen v pomerančové šťávě, ale v dužině

— v bílém povlaku a ve stěnách dílců se šťávou. Proto pektíny, obsažené v dužinaté části pomeranče, usnadňují trávení i jiných potravin.

Sníš-li podle možnosti jeden pomeranč denně, velmi si prospěješ. Kousání totiž podporuje funkci zubů a dásní a navíc dodává zubům svěží lesk. Nemáš-li tuto možnost, vychutnej aspoň výhodu pomerančových džusů.

Není žádnou novinkou, že vitamín C zabráňuje vzniku kurdějí, staré známé nemoci námořníků. Když dříve námořníci vypluli na moře a spotřebovali zásobu zelené čerstvé stravy a citrusových plodů, pozorovali, že jim začínají krváčet dásně, hrozně je bolely klouby a zjistili, že mají sklon k nejruznějším krvácením. Od zjištění, že citrón je bohatým zdrojem vitamínu C, jsou námořníci ušetření tohoto tragického onemocnění.

Mnoha lidem by i dnes při krvácení dásní a při zánětech prospěl zvýšený přísun vitamínu C v citróněch, pomerančích a šípkovém čaji. Také zelenina, hlavně zelená paprika a kyselé zelí, jsou bohatým zdrojem vitamínu C.

Nemáme tu možnost pojídat exotické tropické ovoce. Přesto si však můžeme všichni denně pochutnávat — před každým jídlem — na čerstvém ovoci. Nezapomínej proto ve vlastním zájmu na čerstvé ovoce a zeleninu. Budeš se cítit radostný a svěží.

KYSELÁ STRÁNKA CUKRU

Vzrůstající spotřeba cukru, cukrovinek a slazených šťáv stále více podryvá lidské zdraví. Lidé by proto měli být více seznámeni s přednostmi přírodního cukru a přirozených sladkostí. Cukr, rafinované potraviny a tučné zákusky vážně ohrožují lidské zdraví.

Protože cukr zatlačuje do pozadí důležité části stravy, hrozí tomu, kdo jí mnoho sladkostí a zákusků, mnohem větší nebezpečí nedostatku vitamínů.

Na podkladě nejnovějších výzkumů v oblasti výživy máme k dispozici nová fakta a důvody, jež nás mají vést k omezení cukru a sladkostí. Bezpečně víme, že větší spotřeba cukru nepůsobí jenom tloustnutí a zubní kaz, ale i mnoho dalších onemocnění. V některých zemích zjistili (např. v USA), že tři lidé ze čtyř trpí nedostatkem některých látek v těle.

Význační badatelé dnes vážně varují proti nesmírné spotřebě cukru. Tak např. vynikající pracovník ve výživě, dr. Clive M. McCay z cornellské university napsal: „Kdyby lidé nebyli objevili cukr jako potravu, byli bychom na tom mnohem lépe.“

Spotřeba cukru a pamlsků je odstrašující a v některých zemích až děsivá. Lidé většinou kupují cukr, pekařské a

cukrářské výrobky, slazené nápoje a bonbóny jen pro ukojení mlsné chuti.

Patříš-li mezi tyto průměrné spotřebitele, pak věz, že za rok sám spotřebuješ asi 50 kg cukru. Polovinu toho tvoří cukr v kuchyni, zbytek limonáda, sladké pečivo a cukroví. To je asi desetkrát větší množství než jaké spotřeboval náš dědeček.

Odborníci zjistili, že pojídáme-li tolik cukru, sníme mnohem méně látek nutných k výstavbě těla — proteinů, tuků a uhlohydrátů. A tyto látky obsahují minerální jako železo, vápno i vitamíny A, B a C. Čím více cukru sníš, tím méně těchto nutných prvků přijmeš. Ve skutečnosti by se mělo jen 10 procent z celkového množství tvých denních kalorií skládat z cukru. Lékaři dnes zjišťují největší nedostatek vitamínu B-komplex. Je to proto, že při značném konzumu cukru tělo potřebuje velké množství vitamínu B-komplex k jeho spálení. A protože rafinované potraviny tento vitamín neobsahují, tělo si je vypůjčuje ze svých zásob. Nakonec dojde ke spálení těchto rezerv a to se projeví vážnými důsledky: pacient se cítí malátný a bez chuti k životu.

Škrtneme-li z jeho jídelníčku cukr a dodáme přírodní potraviny, které obsahují B-komplex, očividně se zlepši jeho stav. Zařídte se tedy podle rady odborníků — omezte cukr až na oněch 10 % minima, jež spotřebujete k vaření a přislazení.

Dr. L. S. Fosdick pozoroval dva roky 809 studentů a dokázal, že cukr působí zubní kaz. Vyřadil z jejich stravy cukr a zjistil, že u této skupiny význačně poklesla kazivost zubů.

Jiný vědec v zubolékařském výzkumu, dr. Hermann Becks, přiměl 1500 pacientů k tomu, že na rok vyřadili silně slazená jídla. U 81 procent pozorovaných nevznikal další zubní kaz.

Rafinovaný cukr tělu škodí, protože při rafinaci se ztrácejí vitamíny a minerální. Když Bůh vytvořil pro člověka potravu, dal cukr přímo do těla buněk rostlin, aby pokrm byl lákavý a chutný. On věděl, co je potřebné a dobré. Do těchto buněk vložil i určité vitamíny, minerální soli a prvky, potřebné k výstavbě těla, takže je lidé přijímají současně s cukrem.

Máš-li tedy rád chutná sladká jídla, sáhni po přirozeném sladidle, které není ochuzeno o železo, vápno a hojnost vitamínů. Zkus to s čerstvým i sušeným ovocem, jež ve zralém stavu obsahuje přírodní cukry i další nezbytné složky potravy, které tělo potřebuje.

JSI CHUDO- KREVNÝ?

Jsi stále unaven? Máš ráno potíže se vstáváním?

Jsi nervózní a výbušný? Cítíš v rukou, nohou nebo v prstech brnění a „mravenčení“?

Máš bušení srdce? Zadýcháváš se občas?

Máš bolesti a píchání neurčitěho rázu nebo dokonce akutní bolesti v kloubech?

Je-li tomu tak, jsi pravděpodobně chudokrevný a je na čase, abys vyhledal lékaře. Přestože mohou být tyto příznaky způsobeny i jinými příčinami, bývají často průvodním jevem nedostatku krve neboli anemie (chudokrevnosti).

Tvůj zdravotní stav však musí posoudit lékař. Dá ti vyšetřit hemoglobin — tj. nechá spočítat červené krvinky. Podle toho poznáš, máš-li jich dostatek a zda obsahují potřebné množství krevního barviva — hemoglobinu, který je životně důležitým prvkem. Na něm je závislé zásobování krve kyslíkem.

Jsi-li chudokrevný z nedostatečné stravy, zřejmě ti lékař poradí toto:

1. **Stravu** bohatou na železo a současně ti doporučí, abys více pil vodu — 8-10 sklenic denně.
2. **Léky**, obsahující železo a jádrové vitamíny.
3. **Injekce**. Možná, že budeš potřebovat menší dávku injekcí z výtažku jater a s obsahem železa a vitamínů.
4. **Spánek a odpočinek**. Jsou to dva důležité činitele, podporující rozvoj organismu. K tomu se ještě drží pracovní uvolnění (nepřetěžování se).
5. **Pohyb** na čerstvém vzduchu. Mírný pohyb podporuje tvorbu krve.
6. **Slunce**. Sluneční paprsky jsou významným pomocníkem přírody, který

ti uchová zdraví. Sluneční lázně za příznivého počasí blahodárně ovlivňují tvorbu krve.

7. **Šťastný duchovní rozhled**. Chceš-li podpořit trávení a rychlejší krevní oběh, nežij v napětí. Buď optimista. Jsi-li šťastný a bezstarostný, pracuje i tvá „továrna na krev“ účinněji.

Patří sem i vhodná strava, která je základem léčby proti chudokrevnosti. Nemáš-li správnou výživu, nepomohou ti ani nejlepší pilulky a injekce. Vždyť tvé tělo se tvoří z toho, co jíš. Jezme proto nejlepší stravu, abychom byli silní.

Tato krvetvorná strava má velkou výhodu: nepřidá ti na váze ani kilo. Naopak ten, kdo má něco nad váhu, může i nějaký kilogram ztratit, poněvadž tato strava neobsahuje mnoho kalorií. Vynechejme u snídaně plnotučné mléko a pijme raději odstředěné. Snižme spotřebu másla, vajec a chleba a nezapomeňme ani na obiloviny.

Pamatujme, že tato strava obsahuje čerstvé ovoce a zdrojem škrobů jsou zde brambory a celozrnný chléb (Graham). Zato je chudá na moučníky a sladkosti. Zcela vyřadme sladké koláče, dorty, zmrzlinu, limonádu, pečivo a krémy, tuky, smažené pokrmy (i brambůrky), tučná masa a omáčky. Velký pozor také dejme na rafinované škroby — těstoviny, bílý chléb apod.

Tyto pokrmy nevytvářejí krev, ale tuk. Mají totiž málo minerálií a vitamínů, jež jsou důležitou složkou ve tvorbě krve. Mají sice kalorie, ale nemají barvivo. A pamatujme si, že „z bílých pokrmů jsou i lidé bílí“. Naplňte si tedy talíř barevnými potravinami — čerstvou zeleninou, červenou řepou, šťavnatým ovocem, chutnou karotkou (mrkví), nahnědlými pečenými bramborami — a budete mít červené tváře a přirozeně růžové rty.

Dr. J. F.

VÝCHOVNÝ VLIV PŘÍKLADU

Dříve než se zamyslíme nad určitými průvodními jevy vývoje dítěte mezi druhým až šestým rokem, povšimněme si některých běžných jevů. V tomto věku se dítě naučí běhat a mluvit. To jsou dvě rozhodující hlediska, jimiž dobývá okolní svět. Dítě získává k okolí jiný vztah. Také rodiče poznává v novém směru. Všechno, co jeho rodiče dělají a mluví, přijímá již uvědoměleji. Pozoruje přesně jejich způsob mluvy a činnosti, i jak reagují na různé případy. Od pozorování k napodobování je jen malý krůček. Tím jsou rodiče vlastně nepřímo přinuceni být uvědoměle dobrým příkladem. Vede je k tomu dítě svým chápáním okolního světa.

Proto je namístě přemýšlet o výchovném vlivu příkladu. V tom spočívá neodmyslitelný důležitý výchovatelský úkol a nemá svůj význam jen pro malé dítě. I starší děti a mládež, ba někdy i dospělý se řídí určitými vzory. Snadno pochopíme, že tady má výchova obsáhlé možnosti.

Co nás napadne, když přemýšlíme o příkladu jako o pojmu? Příklad nebo vzor je obraz, který máme před sebou. A z toho vyplyne další otázka: Jde o skutečný obraz, anebo jen o takový, který existuje v našich představách? Bereme si pro naše jednání příklad skutečného člověka, anebo představu z vlastní fantazie, výplod našich snů? Kdy se člověk řídí podle zvoleného vzoru? Podřizuje všechno své jednání tomuto vzoru, anebo jen něco? Mohou se vzory měnit, a co se sebou přináší taková změna? Tyto rozličné

otázky ukazují, jak je to mnohostranný problém.

Vraťme se k první otázce. Rozlišujeme dvě skupiny příkladů: Za prvé jde o lidi, s kterými se můžeme setkat kdekoli. Jejich osobnost i jednání mají na nás tak silný vliv, že se jim chceme podobat. Čím častěji s nimi přijdeme do styku, tím silnější bude toto přání. Samozřejmě, že se zde projeví také těžkosti. Když se často stýkáme s naším vzorem, poznáme v některých situacích i takové projevy, které se nám vůbec nelíbí. Tím se nám může zprotivít celý vzor. Mladý člověk si pomáhá většinou tak, že jednoduše ignoruje některé vlastnosti svého vzoru. Je tu ovšem i druhá možnost — a tím se dostáváme ke druhé skupině — z více různých vzorů si utvoří svůj ideál. To už pak není skutečnost, ale jen jeho představa. Jen velice těžko lze postupovat proti takovýmto vzorům, protože se vymykají jakémukoli racionálnímu chápání.

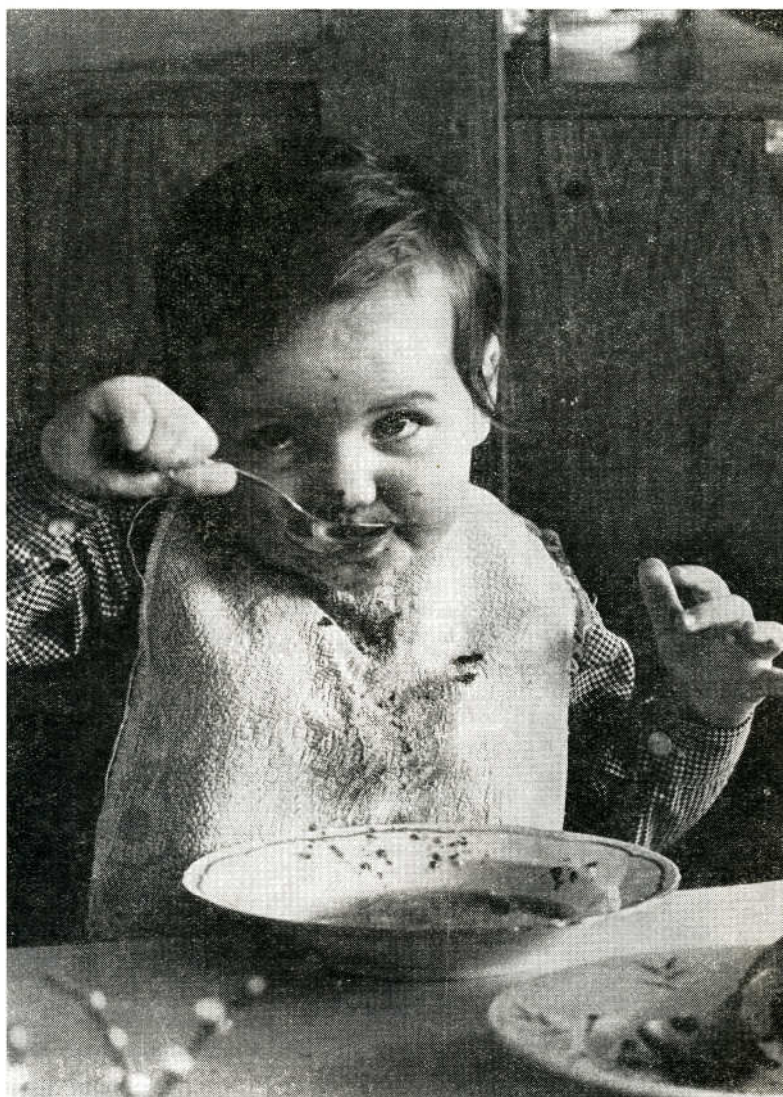
Z takového ideálu může lehce vzniknout idol. Zastavme se však u otázky: Co může vzor poskytnout? V tom vězí otázka o jeho pedagogické hodnotě. Vzor povzbuzuje, táhne. To je právě v podstatě vzoru, že ukazuje na cíl: Chtěl bych být také takovým. Předpokládá to, že mezi tou jednou stranou a vzorem je rozdíl. Aby byl dosažen předsevzatý cíl, vypnou a uplatní se síly, které by jinak ležely ladem. Toto vypětí je však vázáno s cílem. Zde se dostáváme k dalšímu poznatku: Příklady nebo vzory omezují svobodu. Nejen moje jednání, nýbrž i mé

chtění je usměrňováno cílem. Možná, že v určité situaci chci něco docela jiného. Ale moje chtění je usměrňováno vzorem. Čím víc je člověk zaujat svým vzorem, tím více je omezováno jeho svobodné rozhodování.

Kvalita vzoru rozhoduje, má-li si člověk volit buď pro nebo proti. Je-li vzor podle všeobecně uznávaných měřítek dobrý, jistě bude každý podporovat napodobování vzoru. Kdo rozhoduje o platnosti morálních měřítek? Je to velice choulostivá otázka. Jako věřící jsme přesvědčeni, že v Písmu svatém najdeme měřítko morálního jednání, jež mají i dnes svou platnost. Je samozřejmé, že zde jde o všeobecné pokyny. Použití pro každý jednotlivý případ musí si vyvodit každý sám. Kristus je tedy schopen určit kvalitu toho kterého vzoru. Všechny lidské vzory, i v bibli uvedené, jsou od základu pochybné. V biblické výchově často poukazujeme na biblické vzory. Abrahám je vzorem ve víře, Mojžíš v trpělivosti, David měl velkou důvěru v Boha. Řada mužů a žen bible pokračovala až do doby Pána Ježíše, až k velkému a radostnému misionáři Pavlovi. Tyto příklady jsou působivé a děti je

milují. Pro všechny ctnosti těchto hrdinů máme k dispozici přílehavé příběhy a vhodné biblické verše.

Když však později začnou děti číst bibli samy, poznají, že jejich vzory nevlastní jen ty oslavované ctnosti. Na hoře Moria byl Abrahám příkladem pro všechny věřící, ale už předtím si vzal druhou ženu, protože nevěřil, že jeho první žena by ještě mohla mít dítě. U Mojžíše je výslovně chválena trpělivost: „Byl pak Mojžíš člověk nejtišší ze všech lidí, kteříž byli na tváři země.“ (4 Moj 12, 3) A přece mu Pán Bůh odepřel vejít do zaslíbené země, protože se jednou neovládl a nebyl vůbec trpělivý. V podobných příkladech bychom mohli pokračovat podle libosti a ukázaly by nám jedno: Biblické vzory, pokud se vztahují na lidi, můžeme při výchově dětí používat jen podmíněně. Tato podmíněnost je hlavně v tom, že onen člověk měl vedle svých pěkných ctností ještě jiné zcela lidské vlastnosti, a ty už nemusí být pěkné. To musí být jasné hned od začátku. Chceme-li Davida představit vždy jen jako hrdinu a jako muže podle srdce Božího, velmi těžko se mladý čtenář bible vy-

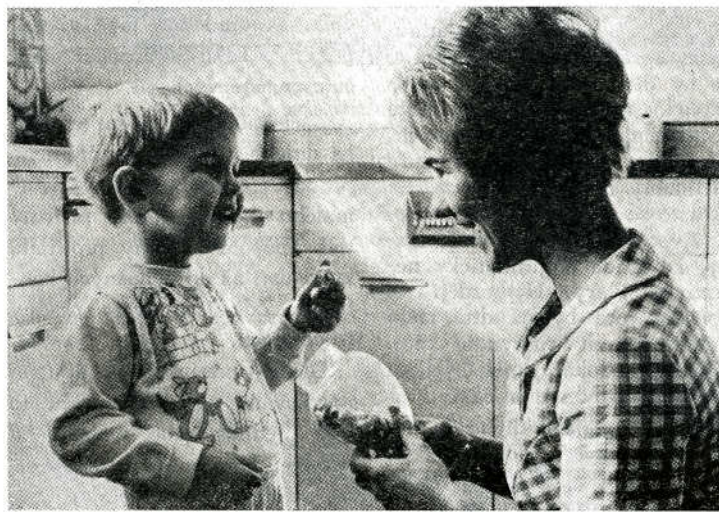

rovná s některými zprávami Písma svatého o Davidovi, kterého považoval vždy za dokonalý vzor. Biblické vzory mají tedy svoje poslání ve výchově, ale toto poslání musí být správně použito. Musíme vždy jasně ukázat, že i za těmito příklady jsou jen lidé, kteří vedle vyzdvihovalých čností měli také své slabiny. Ve věku, kdy se vyprávějí tyto napínavé biblické příběhy, je dítě velmi vnímavé pro pohádky. Jestliže biblické postavy příliš idealizujeme, dostanou se do nebezpečné blízkosti pohádkových hrdinů. Proto je důležité pamatovat, že biblické příklady mají jen pak pravou výchovatelskou hodnotu, když si ponechají svoji lidskost.

Byli někteří křesťanští vychovatelé, kteří se vyhýbali tomuto problému a pomíjeli lidi bible. Bible uvádí o těchto lidech i mnohé správnosti, a právě to se zdálo těmto pedagogům nevhodné. Svou výchovou zakládali jen na dokonalém vzoru Ježíše Krista. Je to jistě schůdná cesta, ale chtěl bych právě zde poukázat na jistě nebezpečí. V určitém stádiu nepůsobí dokonalý vzor jako vzpruha, spíše jako brzda. Neprobouzí schopnosti, ale spíše bere odvahu. Cíl se jeví totiž tak strašně daleko, že se zdá nemožné dosáhnout jej. Má-li být Kristus vzorem ve výchově, musíme si říci důležité slovo k metodě. Někteří rodiče straší své děti různými lidmi: „Když nebudeš způsobný, zavolám na tebe komínika, hlídače nebo příslušníka SNB.“ Chce se tím docílit, aby uniformovaná nebo ozbrojená osoba se stala prodlouženou rukou výchovy. Když takové pohružky nestačí, přidává se nějaká zcela cizí autorita. Výsledek je však dvousečný. Nejříve se dítě sklání před zesílenou hrozbou, ale současně nebude mít důvěru ani k příslušníku SNB na křižovatce. Když by se pak dítě dostalo do těžkostí anebo zabloudilo ve městě, nezvolí tu nejsnadnější cestu, totiž aby šlo k příslušníku v uniformě, protože tuto cestu rodiče zatarasili nesprávnou výchovou.

Tutěž metodu používají někteří rodiče, když jde o příklad Pána Ježíše. Udělá-li dítě něco nesprávně, slyší větu: „To by Pán Ježíš nikdy neudělal, když byl malý.“ O dětství a mládí Pána Ježíše čteme jen velice málo. Nikdo nemůže rodičům zabránit, aby si ho nepředstavovali jako hodného a vzorného chlapce, ale právě v tomto úseku má pedagogika pochybnosti. Ze svého dětství víme každý, jak neoblíbený je vzorný žák. Když rodiče znovu a znovu nabádají dítě, aby bylo jako tento vzorný žák, dokonale mu takové

vého kamaráda zprotiví. Podobně se může dařit vychovateli, když bude Ježíše neustále stavět do role vzorného chlapce. Nemůžeme to dokázat Písmem a také nám v tom nic nebrání, abychom se domnívali, že Ježíš se projevoval v Nazaretě jako správný kluk. Že Ježíš nebyl samotář, ale vyhledával společ-

nost stejně starých, to můžeme zjistit z jedné zprávy. Když mu bylo dvanáct, směl poprvé s rodiči do Jeruzaléma. Na zpáteční cestě si rodiče sice všimli, že není při nich, ale vůbec se nad tím nepozastavili. Teprve večer ho začali hledat a přišli na to, že bezpochyby zůstal ještě v Jeruzalémě. Považovali to za zcela normální, že Ježíš byl se svými přáteli. Pokládám za naprosto vyloučené, že by se byl Ježíš zúčastňoval klukovských rvaček. Ale ve svém celkovém chování jako dítě a jiných se projevoval docela normálně, protože jinak by ho byli jeho vrstevníci vyloučili ze svého kruhu.

Je-li tento myšlenkový postup správný, vyplnou z toho závěry pro Ježíšovu roli vzoru a příkladu. Je pedagogicky zcela nesprávné, děláme-li z Ježíše obrazně řečeno „přísnou uniformovanou osobu“. Tím by byl Ježíš degradován jen na prodlouženou ruku naší nedokonalé výchovatelské schopnosti. Když falešně představujeme dítěti uniformovanou osobu, získá k ní pochybený vztah. Totéž platí ve vztahu dítěte k Ježíši. Pro výchovu tedy platí: Spasitel světa nesmí být zaměňován trestající uniformitou! Odvolávat se na Ježíše teprve tehdy, když dítě udělá něco nesprávně, není výchovné. Výchovně zdvižený ukazováček má v některých situacích své oprávnění, ale nesmí být spojen s metodou příkladu. Příklad musí působit již dříve. Má uchránit dítě od nesprávného jednání. Jednalo-li však dítě nesprávně, nepřipomín-

nejme příklad. Příklad se tak dostává do souvislosti s vinou a trestem a tyto negativní vlivy jej pak olupují o jeho vlastní výchovnou hodnotu.

Pro výchovu dítěte to znamená konkrétně toto: K Ježíši jako příkladu si musí dítě získat a uchovat důvěru! Musí se seznámit s Ježíšovým postojem a ni-

podkladech vnějších okolností. Otec odchází brzy ráno z domova a vrací se teprve večer. Proto jsou děti silně spjaty s matkou.

O výchovatelském významu otce v rodině budeme uvažovat později. Nyní chceme hovořit jen o problému vzoru. Zde se bezpochyby dívky řídí podle matky a synové více podle otce. Vystává tu pro vychovatele otázka: Mají otec i matka uvědoměle řídit výchovu tak, aby si z nich děti braly příklad? Nebo to mají ponechat náhodě? Vylučme normální metodu poučování. Vzor totiž nepůsobí slovy, ale často neuvědomělým příkladem. Vychovatel stojí před otázkou, zda má uvědoměle usměrňovat tyto vztahy.

Zde musí být splněn základní předpoklad. Vychovatel musí být přesvědčen o správnosti svého jednání a o tom, že jeho jednání může dítě napodobit. Z toho tedy vyplývá, že dříve než se staneme vzorem, musíme vlastnit značnou dávku sebeovládání. Někteří rodiče nedovedou své děti vychovávat z toho jednoduchého důvodu, že nejsou vychováni sami. Samotná slova nestačí. Poznaj-li děti nesoulad mezi činy a slovy vychovatele — a tato schopnost se projeví zpravidla velice brzy — pak je všechna jeho námaha marná. Pro otce a matky to znamená, že své mluvení i činy dají do služeb výchovy svého dítěte. Rodiče si musí být vědomi toho, že jsou vždy vzorem pro své děti. Kdo to myslí s výchovou vážně, pozná velice brzy, že mnohé nežádoucí projevy ve svém životě musí změnit. Člověk s sebou vleče mnohé špatné zvyklosti. V okamžiku, kdy si uvědomí, že jeho vlastní děti by jej mohly napodobovat, našel mnohý sílu, aby se změnil. Pro dobro dětí se zlovyků vzdal. Taková vlastní sebevýchova je předpokladem, že vzor bude úspěšnou výchovnou metodou.

koli s jednotlivým jednáním! Musí poznat Ježíše jako sobě rovného!

Bible líčí jen velice slabě Ježíšovo dětství. Má-li se dítě vnitřně ztotožnit s Ježíšem — a to je podstatné znamení příkladu — musí mít o něm jasnou představu. Někteří rodiče rozvláčně popisují Ježíšovo dětství. Používejme je však jen tehdy, není-li Ježíš představován jako nějaké „naddítě“. Zcela nevhodné jsou zbožné legendy, které líčí Ježíše jako zázračného chlapce. Dítě by v něm mělo vidět blízkého „kamaráda“, který má v těžkostech k dispozici pomoc z jiného světa.

V praxi však vychovatel nemá jen biblické příklady. Používá-li je opatrně a rozumně, mohou mu být dobrou pomocí. Naproti tomu bere si dítě vzory ze své bezprostřední blízkosti. Jejich význam je často rozličný podle věku dítěte. Na začátku této řady stojí otec a matka. Pro malé dítě jsou oni reprezentanty světa dospělých. Jedině oni jsou směrodatným měřítkem. V této souvislosti slyšíme často názor, že dcery mají lepší vztah k otci a synové k matce. Jistě, jsou takové případy, ale nejsou pravidlem. Toto pojetí vzniklo jako výsledek určité pedagogické nauky, která má správný počátek, ale v některých bodech je jednostranně přehnaná. Zpočátku jsou všechny děti orientovány na matku, ať hoši nebo děvčátka. Existenci otce berou na vědomí teprve mnohem později. Tento vztah trvá někdy i v pozdějších letech, ovšem čistě na

Výchovná metoda by měla být uplatňována rodiči uvědoměle. Matka se musí tázat, zda by byla spokojena, kdyby její dcera byla právě taková, jako je ona. Apoštol Pavel psal věřícím v Korintu: „Buďte mými následovníky, jako i já jsem Kristovým!“ (1 Kor 11, 1 — Col) Tato slova nesvědčí o duchovní nadřazenosti, ale apoštol Pavel byl pevně přesvědčen o správném způsobu svého života. Pro něj byl vzorem Kristus, ale pro mnohé byl Kristus jako vzor příliš vysoký. Proto se Pavel nabízí jako prostředník. Jako lidský vzor byl pro mnohé lehceji napodobitelný nežli božský vzor Ježíš Kristus. Tím není znehodnoceno biblické poselství, ale začátečník ve víře je snad-

něji pochopí. Tyto „děti ve věře“ snadněji přijmou takovou metodu a přesně tak je tomu i ve výchově.

Vysoký vzor dosáhnou děti jen skrze prostředníka. „Dosáhnout“ je zde míněno doslova. Děti jsou rády, když si na svůj vzor mohou sáhnout.

Po všeobecném uvažování o problému vzoru vraťme se zase k rozvoji dítěte. Máme před sebou dvouleté dítě. Začíná mluvit. Na počátku vývoje řeči je tzv. dětské žvatlání. Děti neovládají ještě své hovorové ústrojí. Proto zaměňují některé hlásky. Sled hlásek přehazují, protože jejich paměť ještě není vytrénovaná. Pro žvatlání je ještě třetí důvod: Děti do své slovní zásoby přijímají rády libozvukné výrazy. U mnoha dětí je ještě čtvrtá příčina: rády vynalézají nová slova. Z toho vzniká řeč, která je cizím lidem naprosto nesrozumitelná. Jen osoby z nejbližšího okolí dítěte rozumějí zvláštním výrazům.

Každý ví, že tato fáze dětského žvatlání je jen přechodná. Žádný nemá zájem zbytečně prodlužovat tento úsek. Jak se má dítě správně naučit mluvit, když i dospělí mluví o „mňau-mňau“ a „haf-haf“? Tato slova jsou roztomilá z úst dítěte. Používá-li je dítě, je to zcela v pořádku. Ale proč neoznámují dospělí kočku a psa přímo správným názvem? Samozřejmě, že zpočátku bereme ohled na dětský způsob mluvy, ale nepřijde-li dítě samo na tuto speciální slovíčka, proč bychom je tomu měli učit? Tak je vlastně nutné učit se dvě řeči. Neobjeví-li dítě samo slůvko „hafhaf“, ať se naučí hned slovo pes. V tomto období musí dítě překonávat tolik nového, že bychom ho neměli zatěžovat zbytečnostími. Odmyslíme-li si, že dospělý, který žvatlá a šišlá s dítětem, vypadá poněkud směšně, pak taková řeč není pro dítě ani pomoci. Začátek „normální“ řeči se tak zbytečně protahuje.

Někteří rodiče mají starost, když jejich dítě začíná pozdě mluvit. Zde neplatí žádné časové normy, nýbrž jen relativní směrnice. Individuální rozdíly jsou někdy tak značné, že nelze uvést nic všeobecně závazného. Podstatné důležité kupř. je, v kterém pořadí sourozenců dítě je. Má-li starší sourozence, postupuje také ovládání řeči rychleji. Chceme-li přece uvést nějaké opěrné body, pak by mohly vypadat asi takto: V prvním roce používá dítě věty o jednom slově: „De“ může např. znamenat: Chci jít ven, na procházku. Tento způsob vyjadřování trvá asi do poloviny druhého roku. Pak začíná stadium vět o dvou slovech. „Má-

ma pide“ znamená asi tolik, jako maminka odešla nakoupit a zase přijde. Koncem druhého roku přibývá dalších slov. Vznikají zde skupiny slov bez mluvnických pravidel, kupř. „táta tutú bum nádraží jet“ a znamená asi tolik co: Tatínek zjistil, že má rozbité auto, když chtěl jet na nadraží k vlaku.

Teprve počátkem třetího roku jsou věty poznamenány mluvnický správnější. A to ne proto, že by dítě mělo nějakou představu o skladbě vět, ale protože napodobuje řeč dospělých. V tomto věku jsou jednoduše přijímány rodinné zvyky v řeči a často se přidrží člověka po celý život. Zjistíme to zvlášť tehdy, když jde o gramaticky nesprávné tvary. Nejpozději ve čtvrtém roce by už dítě mělo umět sestavit správnou větu. Když to nedokáže, měli bychom vyhledat odborného lékaře.

Období malého dítěte se nevyznačuje pouze počátky řeči. Patří už k věci, že první uvědomělé slovo rodina nadšeně registruje. Maminky rády falšují datum začátku řeči dítěte. Naprosto není známkou vysoké inteligence, když dítě začne mluvit velice brzy, právě tak jako opak není důvodem k protikladným závěrům.

Nejen první slovíčko, ale také první samostatné krůčky jsou velkým mezníkem v rozvoji dítěte. Druhý rok života se vyznačuje viditelnou touhou po pohybu a činnosti. Svaly touží po pohybu. Dítě se neustále pohybuje. Jestliže se do té doby nenaučilo spolehlivě běhat, nastává vychovateli přetěžká úloha. Takový malý človíček má obrovský přebytek energie. Za běháním přichází ihned období chtít někam vylézt. Nic není před dítětem jisté. Vyleze na židli a na stůl, snaží se otevřít skříň a zásuvky, sahá na nejnebezpečnější předměty, hraje si s noží a nůžkami, pokouší se strčit tužku do elektrické zásuvky a ochutnává ze všech odložených lahví a hrnčků. Neuvedomuje si vlastní ohrožení.

Právě zde začíná důležité vychovatelské období. Samozřejmě, že zpočátku netrestáme dítě, jestliže otevírá všechny dosažitelné zásuvky a vyhazuje jejich obsah, ale přece je musíme učit jistému omezení jeho činnosti. Jestliže ještě ve čtyřech letech se dítě neumí ovládat a rádo leze tam, kam nemá, zvláště pak v cizím prostředí, je to projevem slabosti jeho rodičů. Dítě by mělo mít svou místnost,

kde by se mohlo neomezeně pohybovat a vyvíjet svou činnost. Přesto by však mělo přesně vědět, že kupř. skříň v obývacím pokoji nebo v kuchyni nepatří k jeho hračkám. Nemá-li dítě vlastní pokojík, mělo by mít alespoň svůj vlastní koutek na hraní. Zde by si mělo podle libosti dělat nepořádek a také vlastní pořádek. Taková možnost ulehčuje značně výchovu.

Zacházíme-li v příkazech příliš daleko, můžeme brzdit nebo přeskochit důležitý úsek v životě malého dítěte, protože přílišný tlak způsobí zvýšený protitlak, který ústí až do výbušných konfliktů. Zde jsou často příčiny trucovitosti.

Druhý extrém je v úplném povolování vůli dítěte. Má to sice přednost jeho svobodného rozvoje. Dítě může plně rozvíjet všechny vitální pudy. Tato metoda má však jednu nevýhodu. Jestliže osobní volnost trvá přes určitý časový úsek, ztěžuje se tím výchova k pořádku. Podívejme se blíže na to, co je míněno slovem pořádek.

Představme si dítě dva a půl roku staré. Maminka prostřela k obědu. Horká polévka stojí uprostřed stolu. Vedle polévky spatří dítě košík s ovocem. Nedokáže odolat barevnému pokušení. Aby se vyhnulo pracnému lezení na židli a na stůl, jednoduše zatáhne za ubrus. Přitahuje k sobě nejen košík s ovocem, ale také horkou polévku. V posledním okamžiku vchází maminka a zabraňuje neštěstí. Co udělá, aby se něco podobného neopakovalo? Většina maminek teď dítě důrazně varuje. Líčí mu následky těmi nejstrašnějšími barvami. Polévka by malého velice popálila. Protože dítě už umí mluvit, slíbí, že se polepší a že to už neudělá. Maminka by měla vědět, že taková slovní metoda poučování má jen malou působnost. Dítě sice rozumí, oč jde, ale neumí si to samo představit. Dítě můžeme varovat kolikrát chceme před horkými kamny, ale jen když si popálí své prstíky, bude vyléčeno z pokušení sahat na kamna.

Nechceme-li vychovávat touto metodou, pomáhá nám ve výchově další činitel: pořádek. Dítě se musí jasně a důrazně naučit určitému pořádku. I v ro-

dině musí vládnout pořádek, jen tak může mít naše výchova úspěch. Teď jsme se znovu dotkli problému vzoru. Poroste-li dítě v ovzduší viditelného pořádku, zvykne si relativně snadno na určitý pořádek. Tak se pojem pořádek stane výchovným prostředkem a nejen výchovným cílem.

Uvedme si konkrétní příklad. Když se matce podaří vysvětlit v rámci dětského chápání, že určité jednání je proti rodinnému pořádku, nebude dítě tahat za ubrus, i kdyby si chtělo vzít jen jedno jablko. Zde nevede k cíli poučování, ale sugestivní ovlivňování. Nikdo v rodině neškrábe nehtem polituru na nábytku, vždyť něco takového by bylo proti pořádku. Když se nám podaří vypěstovat v dítěti tento pocit, pak dítě si samo klade hranice své činnosti. Znovu však zdůrazňuji: Podaří se to jen tenkrát, když dítě žije neustále ve spořádaném okolí a v prostředí, které má svůj řád.

Tím se dostáváme také k problému návyku čistoty. Míjíme tím ovládání moče a stolice. Pro dítě to není nikterak samozřejmé, aby najednou kontrolovalo své tělesné potřeby. Záleží zde velice na vhodném časovém období. Učit je příliš brzy nebo příliš pozdě ztěžuje nesmírně práci. Běžně platí, že započne tak koncem prvního roku. Dvouleté dítě už má umět ovládat své vyzrádlivé střevo. Zde opět platí shora uvedené. Snadněji dosáhneme výsledku, jestliže dítě žije ve spořádaném prostředí. K tomu se drží ještě přesnost a rodinné bezpečí. Každá citová výchova i výchova příkladem a návykem zůstane bez výsledku, nejsou-li splněny základní podmínky rodinného ovzduší. Když je v rodině nepořádek a nepřesnost, půjde také výchova velice těžce vpřed.

Dr. I. T.

Umění žít ve šťastném manželství

Vzpomínám si, jak jsem kdysi viděl ve výkladní skříni jednoho knihkupectví knihu s názvem „Umění jak zbohatnout“. Ihned mi napadla myšlenka: „Zdalipak se autor sám stal milionářem?“ Protože jsem o tom pochyboval, tu knihu jsem nekoupil. Připouštím, že snad proto jsem nezbohatl! Je možné, že jste i vy uvažovali podobným způsobem, když jste si přečetli název této kapitoly. Jistě máte také právo zeptat se, zda autora jeho vlastní manželský život opravňuje k tomu, aby čtenáři dával rady, jak by se to mělo zařídit, aby člověk byl v manželství šťastný. V tom ohledu pochopitelně nechci činit žádná přiznání, neboť se k věci v každém případě mohu vyjádřit. Jsem-li totiž šťastný, pak vám přímo mohu říci, v čem to tkví; jsem-li naproti tomu nešťastný, přesto vám mohu prozradit, co by mně mohlo učinit šťastným. Takové úvahy mohou tedy být ve všech případech užitečné.

Abychom hned přistoupili k věci, chtěl bych něco říci o volbě životního druhu. Jistě uznáte, že v tomto ohledu neexistuje žádná záruka. Často se setkáváme s lidmi, kteří nevědí, proč vlastně vstoupili do manželství. Seznámili se možná náhodou a pak jednali podle svých citů, které jeden vůči druhému právě měl, aniž by si plně uvědomili, zda tyto city jsou trvalého rázu a zda jsou rozumné. Jiní lidé možná vděčí za své manželství jedné měsíční noci strávené ve dvou nebo nějaké hudební skladbě, která jejich city uvedla do harmonického souladu. Takové manželství nazývám románovým manželstvím, neboť mu většinou schází žádoucí soudržnost. Jiní mladí lidé se zase nechají upoutat čistě vnějšími půvaby. Vzpomínám si na jednu mladou dív-

ku, která se „šileně“ zamilovala do jednoho mladého muže, aniž by pro to mohla udat nějaký důvod. Díky rozumnému pochopení, kterého se jí dostalo ze strany její matky, dívka brzy přišla na to, že onen mladý muž dělal na ni jen proto takový dojem, poněvadž jeho sako mělo obzvlášť elegantní střih. Podle mého mínění byla její matka rozumná a chytrá žena. Jednoho dne pozvala onoho mladého muže na malou rodinnou oslavu v přírodě, přičemž stanovila podmínku, aby pomáhal při přípravách. Mladík ochotně souhlasil. Dostal za úkol, aby natíral chlebičky a housky máslem a pokládal na ně nářez. Přitom mu doporučili, aby si sundal sako, to své krásné, elegantně střižené sako, a uvázali mu velkou kuchyňskou zástěru. Najednou zmizelo celé jeho kouzlo, pozbyl celý svůj šarm. Mladá dívka si toho velmi dobře všimla. Od tohoto okamžiku v něm viděla už jenom kamaráda a ne milence.

Stejně tak, jak se mladá děvčata dají zaslepit vnějším vzhledem, i mladí mužové jsou často hříčkou vnějších věcí. Jsou vábeni krásou jako můra světlem. Krása je bezpochyby značnou předností, ale sama o sobě přesto nestačí. K velkému zármutku krásných lidí se tato přednost ztrácí. Jednoho dne musejí uznat, že z jejich krásy nezbylo nic. Mnohá manželství se uzavírají na základě určitých dojmů, které jsou vyvolány čistě vnějšími jevy, nebo na základě jistých předpokladů, přičemž se snoubenci snaží skrývat svoji skutečnou povahu tak dlouho, dokud se jejich svazek nestane zákonitě nerozlučným, tedy až do uzavření sňatku před občanským úřadem. Při takovém jednání je volba životního druhu zcela přenechána náhodě.

Jako téměř ve všech oblastech, došlo i v těchto věcech ke změně našeho způsobu myšlení. Existovala kdysi doba, kdy mladý muž, který byl na ženění, prosil svého otce, aby mu vyhledal dobrou manželku. Charakteristickým pro to je známý příklad, o němž bible v první knize Mojžíšově podává zprávu. Aby svému synu Izákovi našel manželku, poslal Abraham svého sluha Eliezera do země svých otců. S mnoha velbloudy vydal se sluha Eliezer na cestu. Po několika dnech přišel k určenému místu a utábořil se před městem u napajedla. Pak se modlil, aby mu Bůh ukázal, která dívka by se měla stát Izákovou manželkou. Dívka, která by se nabídla, že napojí jeho velbloudy, měla by být onou dívkou, — tak Eliezer prosil Boha. Možná, že považujete tohoto otroka za přehnaně naivního. Přece však s tím měl úžasný úspěch. Přišla vskutku mladá dívka, která se nabídla, že napojí Eliezerova zvířata a že se ujme i samého Eliezera. To bylo znamení! Bůh jasně odpověděl. Sluha požádal otce Rebeky o její ruku pro Izáka a vzal Rebeku s sebou.

V dnešní době by sotva bylo žádoucí, aby otcové vyhledávali manželky svým synům, zvláště také proto, že by se v tomto ohledu i jejich vkus jistě neshodoval. Izákův příběh však přesto obsahuje několik cenných poučení. Za prvé, sňatek je rozhodně rodinnou záležitostí. Z tohoto důvodu je vždy dobře poradit se s rodiči. Za druhé, vnější krása vyvolené neměla by se považovat za podstatnou věc. Rebeka byla nejen krásná, nýbrž především ochotná pomoci, pilná a hodná. Pro tyto vlastnosti se stala Izákovou manželkou. Za třetí závisí všechno na vedení Božím. Lidé by měli Boha prosit o radu a neztrácet trpělivost.

Co vlastně máme očekávat od mladé dívky, s níž se chceme oženit? Dvě vlastnosti nenacházíme vždy současně. Existují hodné dívky, jimž schází jakákoliv síla vůle. O nich se — ačkoliv neoprávněně — jízlivě říkálo: „Jsou dobré, ale nehodí se k ničemu!“ Jiné naopak mají velmi silnou vůli, avšak schází jim jemná dobrosrdečnost. V obou případech může sňatek vést k neštěstí; neboť dobrosrdečnost bez vůle se brzy projeví jako bezmocnost a nečinnost; má-li dívka silnou vůli, ale schází jí dobrosrdečnost, pak se dá usuzovat, že se z takové dívky dříve nebo později stane nabručená, hašteřivá a snad dokonce i zlá žena. Dáme tedy přednost dívce, která při vši své dobrosrdečnosti a přívětivosti má charakterovou stálost a jejíž pohled je jasně a neochvějně zaměřen k cíli. Ideální mladá dívka zná svou cestu a ví, na jakou mravní výši se má dostat, chce však dosáhnout svého cíle a při tom zachovat svou jemnost a dobrosrdečnost. Je-li mimoto rozumná a vzdělaná, pak je to rozhodně velkou předností. A je-li kromě toho ještě hezká, pak je to potěšující. Zda by bylo výhodou nebo nevýhodou, kdyby k tomu ještě přistoupilo bohatství, to nemohu posoudit.

Je moudrost bezpodmínečně nutná? Nu, já ji považuji za velmi žádoucí a důležitou, avšak štěstí na ní nezávisí. Manželka jednoho z mých přátel je výjimečně krásná, což se však o její inteligenci nikterak nemůže říci, ba naopak! Můj přítel, vědec, však přesto tvrdí, že je velmi šťasten. Jednoho dne mi vyprávěl: „Někdy předčítám své manželce něco, co jsem právě napsal nebo co se mi v nějaké knize zvlášť líbí. Ona z toho ničemu nerozumí, avšak dívá se na mne pevně svýma velkýma něžnýma očima plnými obdivu a to mě činí šťastným.“ Někdy je tedy možno být šťasten ženat také s ne příliš chytrou ženou. Bylo by však nespravedlivé, kdybych zamlčel, že znám mnoho mužů, kteří děkují za štěstí v manželství své moudré manželce. Chci jen říci, že by bylo třeba nejdříve se dívat na povahové vlastnosti a teprve v druhé řadě na mentální schopnosti.

Avšak i vám, milé dámy, chtěl bych dát několik rad. Protože tak činím jako muž a protože muže znám, mohu vám říci, kdo si zaslouží vaši náklonnost. Za koho byste se neměly vdávat, jistě vám prozrazovat nemusím, neboť váš cit vás bude pravděpodobně dosti jasně varovat před takovými muži. Věřím také, že se nenecháte zaslepit čistě vnějšími jevy, o nichž jsme před chvílí mluvili. Dbejte toho, abyste si vzaly za manžela silného mladého muže. Možná není obzvláště hezký, ale aby byl silný, to můžete požadovat. Nejdříve mám na mysli tělesnou sílu; neboť musí mít dobré, pevné zdraví, aby se mohl pravidelně věnovat své

práci a mohl vám poskytovat nutnou ochranu. Tělesná síla sama o sobě však může být brutální a může se obrátit proti vám, když byste se mu jednoho dne již nelíbila. Proto je nezbytné, aby tělesná síla byla doplněna mravní silou. Váš budoucí manžel by měl ukázat své sebeovládání tím, že by vždy zůstal klidný a laskavý. Žena musí cítit, že muž své duševní síly drží pohromadě a že je nepromrhá v prudkých slovech nebo v nepromyšlených činech. Muži nevlastní od přírody, ve stejné míře jako ženy, ctnosti sebezapření a sebeobětování. Z tohoto důvodu byste si měly bezpodmínečně všimnout těchto vlastností, které jsou přece jen důležitým předpokladem pro společné štěstí.

Nyní se však musím obrátit také k vdáním a ženatým lidem. Četná manželství se stala pravým peklem a velmi často se manželé k sobě vůbec nehodí. To nemůže být pouhou náhodou, nýbrž to musí mít své důvody. Existují povahy, mezi nimiž je dorozumění naprosto vyloučeno. Dejme tomu, že dva lidé vyrostli ve zcela odlišných prostředích, přičemž se v nich vyvinuly také zcela odlišné zvyky. Přitom se nepochybně vyvíjeli také charakterově zcela protichůdně, zvláště když jedním z nich je muž a druhým žena. Vezmou-li se tito lidé, bude pro ně rozhodující, aby si vzájemně rozuměli a měli společný cíl. Pravděpodobně však nevyhnutelně přijde den, kdy dojde k prudké srážce protikladů. Vzpomínám si na tento krátký rozhovor dvou přátel:

„Víš už, že se Karel oženil?“ tázal se jeden.

„Opravdu? A kdo je, prosím tě, tou obětí?“

Má se z toho snad usoudit, že manželství mohou být šťastná jen tehdy, když muž a žena ve své povaze, ve svém vkusu a ve svých sklonech se přesně shodují? Myslím, že ne. Jeden z mých přátel je ženat s ženou, která je zcela jiná než on. On má rád jasné světlo, ona má ráda tlumené světlo; on miluje poslech silně reprodukované hudby, zatímco ona má ráda hudbu tichou. Přesto mě však můj přítel ujišťuje, že je velmi šťasten, a tvrdí, že jistě musí být nudné a únavné žít celý život s někým, kdo vždy se vším souhlasí. Na tom bude něco pravdy. Mnohdy by člověk chtěl přímo vyvolat odpor nebo se nechat povzbudit a nadchnout vlastnostmi, které jemu samému chybějí. Dokonce i chyby, které člověk nemá, s radostí odhaluje u svých bližních, neboť to příjemně lichotí samolibosti. Z tohoto důvodu není nikterak jisté, že by si manželé, kteří mají stejné dobré a špatné vlastnosti, vždy rozuměli a že by se vždy snášeli.

Často jsou manželství nešťastná prostě proto, že jeden partner od druhého příliš mnoho očekává. Každý z partnerů si myslí, že si vzal dokonalého člověka. Zdálo se, že snoubenec má vlastně jen samé dobré vlastnosti a snoubenka byla přímo vzorem ctností. Po uzavření manželství není možno si přece už nic předstírat, chtějí nebo nechtě se člověk ukazuje takovým, jakým skutečně je; neboť doma se člověk chce cítit dobře a chce si odpočinout. Může si tedy sundat sako, odvázat si kravatu, pobíhat kolem v pantoflích — a hned je po celé poesii. Mladá manželka pak snad zděšeně nařiká: „Takový je tedy můj manžel ve skutečnosti! Ne, za tak obvyčejného bych ho přece jen nikdy nebyla považovala!“ Inspirovaná a usměrňovaná četnými romány si

ve svých myšlenkách vytvořila ideální postavu muže, zářného hrdiny, který neměl vůbec nic společného s tímto sice dobromyslným, avšak přece prozaickým manželem, který se nyní šourá pokojem v pantoflích a zdánlivě nemá pochopení pro její něžnou ženskou duši. A tak manžel už přišel o velkou část úcty u své manželky a tím manželské štěstí dostalo první ránu. Některá manželství ztroskotávají jen na tom, že se lidé oddávají takovým myšlenkám, které jsou vzdálené od skutečnosti. Ideální postavu, kterou nenašli ve svém vlastním domově, mnozí pak hledají mimo manželství, a jsou přesvědčeni o tom, že milенеck nebo milénka jsou daleko dokonalejší než vlastní manžel či manželka, přičemž vůbec neberou v úvahu, že v důsledku delších časových odstupů a také zvláštních okolností, za nichž dochází ke schůzkám, se náhradní partner objevuje v příznivějším, avšak neskutečném světě.

V žádném případě bych zde nechtěl mluvit ve prospěch nedbalého domácího oblečení, ačkoliv pochopitelně každý člověk ví, že není možno oblékat se doma vždy tak, jak je to zvykem, když se jde do společnosti. Měli bychom však vždy pamatovat na to, že naši rodinní příslušníci mohou právem požadovat, abychom se pečlivě oblékali nejen kvůli cizím lidem, ale také kvůli nim. Nikdy bychom však neměli vyžadovat od jiných to, co nás samé stojí velkou námahu. Ostatně je dobře podobné žádosti vyslovit přátelsky a s povzbudivým úsměvem.

Rozhodně se vyhněte první hádce! K ní je velmi mnoho důvodů, třeba barva tapet, tvar nějakého kusu nábytku, koupě nějakého předmětu a především výchova dětí. Mají-li manželé sklon k nevrlosti, stanou se hádky brzy nepřekonatelnou propastí. V dobrém manželství se názorové rozdíly odstraňují co nejrychleji. Manželství však nemůže být dobré, když hádka vyrostle v nepřátelství, které se už nedá odstranit.

Dojde-li k hádce, pak je nezbytné ukázat dobrou vůli. Příkladem pro to jsou lidé v Dahomey v západní Africe. Když se tam manželé pohádají, posadí se každý z nich do jiného kouta společné chýše. Po nějaké chvíli se zvedne jeden z nich, začne chodit po místnosti sem a tam a stále si pro sebe pobrukuje: „Zbláznil jsem se! Zbláznil jsem se!“ Nato vstane druhý, začne rovněž pobíhat sem a tam a říká: „Zbláznila jsem se!“ Nakonec zůstanou oba stát vedle sebe uprostřed chýše a říkají: „My jsme se zbláznili!“ Teprve když se oba v tomto bodě shodnou, pak jim obvyčejně již není zatěžko shodnout se i v jiných věcech, a tak se hádka urovná. V mnoha manželstvích se žel nejedná tak rozumně jako v Dahomey. Pro toto může sloužit jako příklad příběh o Filipovi a Kateřině, který je vám možná znám. Podobné směšné a přece smutné příběhy se odehrávají denně v tisíci obměnách a otravují život mnoha rodin.

Kateřina a Filip sedí jednoho večera v obývacím pokoji, když najednou přes místnost přeběhne myš. Oba přemýšlejí, odkud by se tady myš mohla objevit. „Z této strany,“ tvrdí Filip.

„Ne, odtamtud!“ odpovídá Kateřina.

„Přece jsem ti právě vysvětlil, že přiběhla z onoho kouta,“ trvá podrážděně na svém Filip.

„Nesmysl! Vím zcela přesně, že přišla z tamté strany,“ protestuje manželka. Pro-

tože se hádka stává stále jízlivější, končí den v ovzduší vysoce výbušného napětí, které trvá dokonce několik dnů.

Naštěstí se to přihodilo několik dnů před silvestrem. Na Nový rok chtějí oba společně udělat nový začátek, a všechno dát do pořádku. Proto přeruší Filip mlčení a říká: „Kateřino, nebudeme začínat nový rok nesvátém. Pojd', smířme se.“

„S tím souhlasím,“ odpovídá žena. „Ale přece uznáš, že myš přišla odtamtud!“

„Ovšem že ne! Ujišťuji tě, že myš...!“
A již začíná hádka znovu od začátku. Tak se hádají oba kvůli nicotnosti. Z pouhé samolibosti žádný z nich nemůže povolit. Nemusíme se divit tomu, že život v tomto domově není nepříjemný, ale dokonce i nesnesitelný.

Písmo Svaté, které jsme již konzultovali při řešení mnoha otázek, dává nám také přesné pokyny k tomu, čím se manželství může udělat šťastným. Apoštol Pavel říká mužům: „Milujte své ženy.“ Ženy napomíná: „Poslouvejte své muže.“ Na první pohled se může zdát, jakoby oba tyto výroky obsahovaly nějakou nespravedlnost a jakoby schvalovaly nerovnoprávnost mezi mužem a ženou. Těmito výroky však není míněno nic takového. Nutno spíše vzít v úvahu, že se žena svou poslušností, o níž se zde mluví, nikterak neponižuje, neboť nejvznešenější povinnost jejího manžela spočívá v tom, aby ji miloval. Co on nařídí, má sloužit jejímu blahu. Podřít se tomu je tedy pro ni jen výhodné. V ideálním manželství se muž a žena milují tak, že jejich lásku nic nemůže změnit, jsou jeden druhému poddáni a oba sledují společný cíl.

Zde se dotýkáme celé vážnosti a plné tíže otázky, kterou se zabýváme, neboť manželství by mělo vskutku odpovídat vysokému ideálu. Někteří lidé spatřují v něm jen jeden účel, dohodu, zatímco manželství je skutečností je pouze prostředkem. Považujeme-li manželství za něco samoúčelného, pak nám nemůže přinést žádné štěstí. Protože se pak zakládá na sobectví, vede k pesimismu a vyvolává zlobivost. Chce-li člověk v manželství obšťastnit v prvé řadě sebe, pak takové manželství končí fiaskem, neboť zklamání budou nevyhnutelná. Nejjistější cestou stát se nešťastným je hledat pouze své vlastní štěstí. Často přemýšlím o tom, proč manželství a štěstí ve světě našich představ se navzájem pojmově tak úzce spojují. Četli jste již někdy, že jedno bezpodmínečně patří k druhému a že člověk tedy má do jisté míry právo na oboje? Nic takového není nikde napsáno a je to tak správné, neboť jinak by se každé manželství zvrhlo v sobecké podnikání. Chcete-li se tedy vdát resp. oženit jen proto, abyste se sami stali šťastnými, pak vám naléhavě radím, abyste od toho upustili. V případě, že jste však z tohoto jediného důvodu již uzavřeli manželství, pak váš osud mohu jedině litovat, neboť nikdy nebudete opravdu šťastni, ledaže by došlo k úplné proměně vašeho smýšlení.

Chcete-li svým sňatkem obšťastnit jiné lidi — svého manžela, svou manželku, své děti nebo jiné osoby z vašeho okolí nebo vaší země — a chcete-li společně se svým partnerem nasadit všechny své mladé síly, abyste jiným pomohli a byli užitečnými, pak máte nejlepší předpoklady stát se rovněž šťastnými. K ideálnímu manželství patří to,

že se zakládá na nezištnosti. Ideální manželství má být prostředkem k lepšímu a užitečnějšímu životu. Muž, který se ožení, bere na sebe větší odpovědnost, rozšiřuje takřka své srdce a připravuje se na svůj nový úkol. Zpočátku patří jeho láska ženě, pak včleňuje děti a nakonec — protože síla jeho srdce se stále zvětšuje — zahrnuje všechny lidi, kteří jeho pomoc potřebují. Stává se v pravém slova smyslu láskou k bližnímu.

Dítě — to je zcela přirozené — usměrňuje nejdříve všechnu pozornost na sebe; to je podmíněno jeho vývojem. Když je však stále svědkem toho, že se otec a matka navzájem milují a že mu věnují společnou péči, uvědomí si sounáležitost a vzájemné povinnosti. Čím více vyrůstá, tím se stává zvidavějším. V době puberty cítí, jak se jeho srdce rozpiná a nový neznámý pocit síly rozšiřuje jeho duši. Jaro mluví k němu zcela novým způsobem a začínají se v něm chvěti dosud neznámé struny. Nejdříve se jeho láska obrací s martnotratnou štedrostí ke všemu a ke každému, zaměřuje se pak postupně na jiné pohlaví a nakonec se soustřeďuje na určitého člověka s vyloučením všech ostatních lidí. Tak se zrodí láska, která se snaží uvnitř lidské společnosti za-

ložit novou buňku — rodinu. Zde se ukazuje největší moc vesmíru, která projevuje svou vládu i na zemi. Pak se okruh, jak jsme jej předtím popsali, rozšiřuje, aniž by se zmenšila síla lásky, která zprvu platila jednomu jedinému člověku. A tak ten okruh začíná nanovo.

Možno tedy právem označit život lidské společnosti jako život lásky. Nestydím se to napsat, protože jsem přesvědčen, že mi správně rozumíte. I když formy a způsoby působnosti lásky jsou různé, existuje přece jen jedna láska. Ať se již projevuje jakkoliv, vždy však mluví srdce, a vždy nás sblížíují stejné pocity, ačkoliv předpoklady mohou být odlišné. Člověk by chtěl pomoci druhému, podírat ho a povzbuzovat a kromě toho udělat ho lepším a šťastnějším. Z tohoto důvodu ujistují mnozí povolání zástupci lidstva, že nestačí se jen milovat vzájemně, nýbrž že je nutno toužit po stejném ideálu a být naplněn stejnou vírou, aby člověk ruku v ruce s milovaným životním druhem, jehož si velmi váží, mohl dosáhnout společného cíle. Proto možno stručně říci: umění žít ve šťastném manželství spočívá v tom, žít jeden pro druhého, pro své spolubližní a pro Boha.

M. T.

Bez synů

Matka stála ve dveřích domu, odkud bylo vidět část jezera. K břehu právě připlouvaly čluny. V ranním slunci za nimi zůstávaly dlouhé, úzké stíny. Rybáři se vraceli z lovu. Na břehu je čekala další práce.

Žena se opřela o dveře a pozorovala je. Její muž již mezi nimi není. Byl to dobrý rybář! I oba synové! Otec je od malička brával sebou na jezero. Když dorostli, stal se lov jejich obživou. Jakby ne! Vždyť bydleli přece u jezera! — Rodiče měli radost z chlapců, kteří se ničeho nebáli a uměli pracovat.

Žena si vzpomněla na ono odpoledne, kdy se její muž vrátil domů bez synů. Jan i Jakub odešli s nějakým mladým, neznámým mužem. Určitě to nebyl rybář. A přece s ním šli! Otec to tenkrát nemohl pochopit a smířit se s tím. Měl sice několik mladých pomocníků z vesnice, ale jeho vlastní synové s ním již nelovili.

Brzy se však s nimi opět setkal. Přicházeli s oním mladým mužem k jezeru. Shromáždilo se zde množství lidí a ten neznámý mluvil. Už ne on, starý otec Zebedeus, ale Ježíš, odkudsi z Nazaretu, byl teď jejich mistrem. Otec nechápal, jak ti dva chlapečci mohou stále poslouchat jeho kázání. Byli přece zvyklí jenom pracovat, rychle se rozhodovat. Doma s nimi nikdy příliš nehovořil. Spíše matka...

Zěbedeus by teď za nimi nešel. Poslouchat Ježíše, který mu vzal syny? Ale matka několikrát šla. Věřila, že se ještě dá něco dělat. Mohli by konečně tím i získat. Ježíš byl sice ještě mladý, ale získával oblibu. Dokoňce se zdálo, že má velmi rád Jana. Matka chodila poslouchat Ježíše častěji. Pochopila, proč si získal srdce posluchačů. Sliboval jim, že v jeho království bude spravedlnost. Nebylo jí zatím úplně jasné, jak mohl tento chudý muž mluvit o království. ... Ale konečně, vždyť je už stará. Jakub

a Jan jistě vědí, proč chodí s Kristem. Možná, že potom budou synové Zebedeovi žít v Jeruzalémě. Jestli Ježíš získá moc, vybere si je jistě za poradce. Jsou energičtí a rozhodní. Vědí, co chtějí. Takové muže bude potřebovat.

Žena se probrala ze vzpomínek. Od nedalekého domku na břehu přicházela sousedka. Matka Zebedeova si uvědomila, proč k ní asi jde. Včera ráno se ve vesnici rozněslo, že Jakub Zebedeův je mrtev. Král Herodes stíhal Kristovy stoupence a dal popravit i Jakuba. Matka tušila, že někdo přijde, aby ji připomněl, že Jakub měl být činovníkem vlády. Slyšeli ji tehdy, jak se domlouvala s Ježíšem a prosila ho, aby s jejími syny ve svém království počítal. Nyní se budou posmívat...

Zebedeus již zemřel, Jakuba popravili, Jan odešel; i jemu hrozí nebezpečí. Zůstala sama. Lidé ale nevědí, že včera, zároveň se zprávou o Jakubově smrti, dostala krátký list od Jana.

„Jan mamince, kterou miluje.

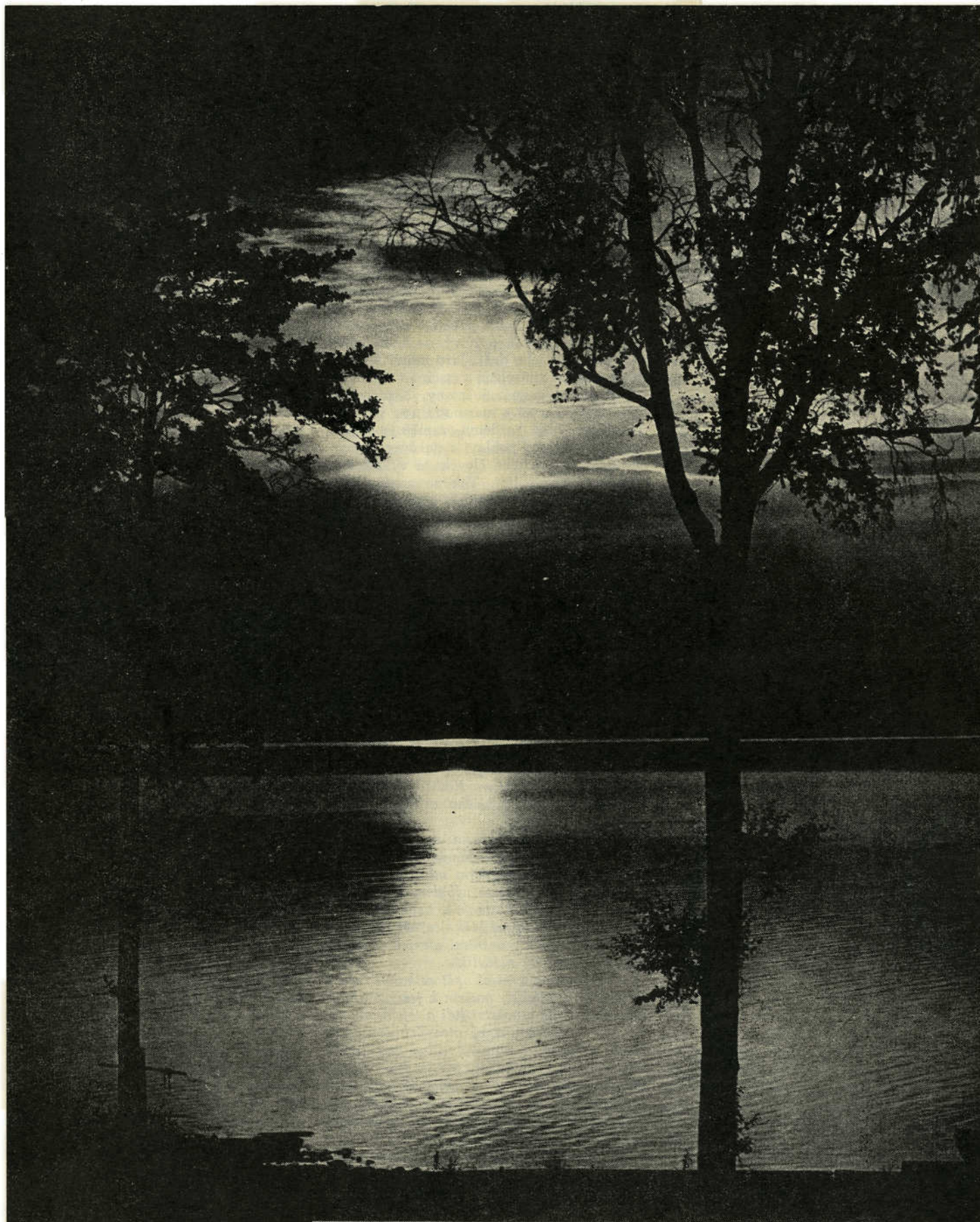
Píši Ti, abys měla radost.

I když nám Kristus podal mnoho důkazů, nevěřili jsme mu. Ale on nás pro to neodsuzoval. Tehdy jsme milovali více lidskou slávu než Boží.

Poznali jsme však Jeho lásku, když za nás položil život. A nyní jej milujeme. Láska je vždy jeho láskou, protože bez něho milovat neumíme. Dokonalá láska se nebojí, ale obětuje i život za bratra.

Maminko, Syn Boží nám zaslíbil věčný život. Prála sis, abychom stáli po jeho boku. On nás nepovažoval za služebníky, ale za své přátele, protože služebník neví, o co usiluje jeho pán. Ale nám Ježíš svěřil všechno. Jsme jeho přátelé. Kdo má Syna Božího, má život. Proto ho nikdy nezradíme.

*Pokoj Tobě!" Janův list dá přečíst
sousedce. P. Šustkou*

Každý z nás potřebuje tichou chvíli obecnství s vlastním srdcem, s přírodou a Bohem. Osobně musíme slyšet, jak Pán oslovuje naše srdce. Když zmlkne vše kolem nás a my tiše čekáme, potom můžeme lépe porozumět Božímu hlasu." (EGW)